ԵՐՐՈՐԴ ՏԱՐԻ - ԹԻՒ 643 | Կ. ՊՈԼԻՍ, ՇԱԲԱԹ, 1898 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 28— | 26 Րէճէպ 1316 | 28 ... 1314 | Դ. ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 643

«بوزانتيون»
ارمنیجه یومی وسیاسی غزته. صاحب امتیاز ومدیر مسئولی
بوزانت کچیان
مطبعه و اداره خانه سی باب عالی جاده سنده ۲۳-۲۵ نومرولی
دائره مخصوصه ده در

20 ՓԱՐԱՅ

Բիւզանդիոն

20 ՓԱՐԱՅ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ

PUZANTION
Journal Arménien Quotidien,
Politique, Financier et Littéraire
Directeur - Propriétaire
PUZANT KÉTCHIAN
Bab-Ali Djaddéssi, No. 23 _ 25.
CONSTANTINOPLE

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ — ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՄԵՆՕՐԵԱՅ — ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԳԻՏԱԿԱՆ

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆՔ

ՆՈՐ ՄՐՑՈՒՄ, ՆՈՐ ԱՊՐՈՒՍՏ

Ամասիայէ մեզ ուղղուած ընտիր ուսումնասիրութիւնը, [զոր իբրեւ հետեւելի օրինակ կ'առաջարկենք բոլոր գաւառային գրողներուն,] իրողութիւններու չափեկան շարքով մը, հակիրճ խորհրդածութեան պատշաճ չափովը համեմուած, պերճ ապացոյց մը եղաւ ճշտութեան ա՛յն տեսութիւններու զոր այս տեղ պարզեր էինք, Կ. Պոլսոյ մամուլին մէջ առաջի՛ն անգամ ըլլալով, պնդելով թէ գերման գաղութն իր օգտակար կողմերը կրնայ ունենալ զանազան հպատակ հասարակութիւններու համար ալ։

Տիրող կարծիքը գործի և արհեստի մարդոց մէջ՝ տեսակ մը յուսահատութիւն էր, տեսնելով որ մեզմէ անհամեմատ աւելի զարգացած տարր մը կուգայ մեր մէջ հաստատուիլ իբրեւ երկրագործ, արհեստագործ, գործարանատէր, և վաճառական։ Մեք այս ջլատիչ յոռետեսութեան դէմ զինուեցանք, և մեր յարգոյ Թղթակցին ըրած հետաքրքրաշարժ պատմութիւնն եկաւ գործնականօրէն և լիովին հաստատել ինչ որ մեք վերացականօրէն կ'ըսէինք՝ իբրեւ քաղաքական տնտեսութեան հիմնական սկզբունքներու անխուսափելի արդիւնք։

Նոր մրցում, նոր ապրուստ. ա՛յս է մեր նշանաբան։ Հա՛րկ է բացատրել այս պարզ բառեր։ Նոր մրցում ըսելով կ'իմանանք ընտիր գաղթականութեան մը հետ չփում՝ առեւտրական և ճարտարագործական ասպարէզներուն վրայ։ Նոր ապրուստ ըսելով ալ կ'հասկնանք մեր առուտուրի և երկրագործութեան նահապետական ձեւերուն տեղ՝ գիտութեան և արուեստի նոր մեթոտներուն կիրառումը, տնտեսական նոր կեանքի մը մէջ։

Անոնք որ կ'յուսահատին, ծոյլերն են։ Անոնք որ կ'յուսահատին, չեն յիշեր թէ մերայինք սովրող, օգտուող, յարմարող, իւրացնող, և տոկացող տարր մ'են։ Որոշումը գուցէ ուշ կուտան, բայց անգամ մը որ մտքերնին դրին բան մը սովրիլ, արեւմտեան տնտեսութեան նոր մեթոտ մը իւրացնել իրենց գործին մէջ, կ'տիրանան անոր, և Եւրոպացիի մը չափ կ'յաջողին ի վերջոյ։ Ասա՛նկ է Հայը։ Աղէ՛կ ճանչնանք։

Գացէ՛ք Մանչէսդըր։ Տեսէ՛ք, կըրնա՞ք որոշել այն տեղի հայ գաղթականներն՝ այն անգլիացի վաճառականներէն որոց մէջ կ'ապրին։ Կրնա՞ք յիշել ուրիշ տեղ տեսած ըլլալ՝ պատուաւոր, կանոնաւոր, ճշտապահ, խղճամիտ, աշխատասէր, տոկուն հայ վաճառականներու այսքան պատկառելի դասակարգ մը։—Ինչո՞ւ։—Որովհետեւ Անգլիացիներուն մէջ կ'ապրին, և այն գերազանցապէս վաճառական ժողովրդին գովելի ձիրքերը քիչ քիչ իւրացուցած են։ — Արհեստի մէջ ալ անանկ են։ Հայ մը Ֆրանսայի մէջ կօշկակարութիւն կ'սովրի, և երբ քըննութեան կ'մտնէ, կ'գլէ կ'անցնի տասնեակ ֆրանսացի մրցակիցներ, և առաջիններէն մէկը կ'ըլլայ։—Գերմանացին կուգայ Ամասիոյ մէջ գործարաններ կ'բանայ ալիւրի և մետաքսի։ Հայերը կ'կարծեն թէ իրենց ջաղացքներ եւ իրենց մանարաններ ա՛լ փակա պիտի ըլլան։ Քանի մը տարի ետքն, Հայն ա՛յնքան արհեստագէտ կ'ըլլայ, և ա՛յնքան դրամատէր, որ բան մը վրայ չտալէ զատ, իր բոլոր ջաղացքներն և մանարաններն առաջուընէ աւելի աղէկ բանեցնելէ զատ, իր գերման տէրոջ գործարաններն ալ գնելու կարող կ'ըլլայ։ Կեսարացի Հէքիմեան մը միմինակ լուցկիի գործարան մը կը հիմնէ, եւ տարիներով կ'մրցի Աւստրիոյ ահագին գործարաններուն դէմ, տեղի տալով անհաշուելի, անգուշակելի աղէտի մը [հրդեհի] և հիւանդութեան միայն։ Այո՛, գործի մարդուն առաջնը կայ Հայուն մէջ. միայն թէ անանկ միջավայրի մը մէջ գտնուած ըլլայ ուր նոր արհեստ սովրի, նոր մեթոտ, եւ ամէն բանէ առաջ, ուսման սէրն ու գրգիռն զգայ մա՛րդ ըլլալու համար։ Ասիկա կրնայ զգալ Եւրոպայի մէջ, բուռն մրցումներու կեդրոնի մը մէջ։ Ասիկա նմանապէս կրնայ զգալ եւրոպեան գաղթականութեան մը հետ չփումով, և իր իսկ հողին վրայ սկսած այս մրցումին մէջ, ա՛լ աւելի նպաստաւոր կերպիւ կրնայ ապրիլ և զարգանալ։

Եւ իրօք, իր սեփական երկրին մէջ, Հայն սկզբնական կարգ մը առաւելութիւններ ունի օտարականին վրայ։ Երկրին լեզուն ու բարքերը գիտէ, երկրին տնտեսական և ժողովրդական ամէն հանգամանքներուն գիտակ է, եւ բնիկ տարրերուն մէջ հաստատած ունի ընդարձակ յարաբերութիւններ։ Եթէ օտարականն իրեն հետ իբրեւ սկզբնական առաւելութիւն կ'բերէ իր գիտութիւն, իր արուեստ և իր դրամագլուխ, բնիկն ալ, ուրեմն, սկզբնական պայմաններու մէջ, բոլորովին անզէն չի ներկայանար մրցումի։ Օտարականն ի հարկէ բնիկին աջակցութեան ու միջնորդութեան պէտք պիտի ունենայ յաջողելու համար, որով բնիկն ալ միջոց պիտի ունենայ ընտելանալու օտարականին, գաղթականին, գործելու մեթոտներուն, չահելու կերպերուն։

Եթէ [illegible] այս ամենօրեայ դասին հետ, եթէ այս գործնական ծանօթութիւններու հանապազօրեայ շարքին հետ, գայ միանայ արդի փոփոխուած պարագաներուն աւելի յարմար ուսում մը լեզուական ու գիտական, բնաւ պատճառ չկայ վհատելու և կարծելու թէ Հայք իրենց երկրին մէջ անօթի պիտի մնան՝ գերման գաղթականներ գալուն պատճառաւ։

Մնաց որ, այն տնտեսական առաւելութիւններ որոց շնորհիւ գաղթականները կ'յուսան յաջողիլ՝ ամենամեծ մասամբ հասարակաց են, ամէն բնիկներու առջեւ ալ բաց։ Գաղթականը թող իր մեքենաներով մշակէ իր արտ, բնիկն՝ իր նահապետական ոճով։ Երկուքին ալ արտադրածն է նոյն ցորեն, որ գնողներ ունի նոյն միջազգային հրապարակին վրայ։ Շնորհիւ իր մեքենաներուն, գաղթականն աւելի չատ կրնայ արտադրել, և նուազ յոգնութեամբ։ Բայց ասկէ չի հետեւիր թէ բնիկ երկրագործին ցորենը պիտի փտտի շտեմարաններուն մէջ, ինչպէս հիմա կրնայ ըլլալ ուր որ երկաթուղի չկայ։ Կարեւորն ա՛յն է որ նոյն երկաթուղին որ պէտք է որպէս զի մեքենայով գործող գաղթականին ցորենը ծովեզերք հասնի՝ նոյն սակերով պիտի փոխադրէ նաեւ բնիկին ցորենն, որ ուղղակի, անմիջական չահ պիտի ունենայ՝ իր արտադրել կրցած բոլոր արմտիքին համար այսպէս հրապարակ մը գտնելով։

Բաց աստի, մեքենայ մը միակ չի մնար տեղ մը։ Իրեն հետ կ'բերէ քաղաքակրթութեան ուրիշ կարգ մը շնորհներն ալ, — ճամբաներուն կոկիկութիւնն ու մաքրութիւնը, ջուրերու նպատակայարմար բաշխումը, բերքերուն հաւաքումն որոշեալ պայմանաժամերու, և այլ ընտիր ընտիր պայմաններ, որք բնականապէս երկրին ամէն հարազատ զաւակներուն համար ալ օգտաչատ են։

Ճշմարտութիւնն ա՛յս է որ Մարդկութիւնը մեր ամէնուս ալ աշխատութեան պէտք ունի, ըլլանք բնիկ, ըլլանք գաղթական։ Եկող գաղթականն ո՛չ քու խանութդ ձեռքէդ պիտի առնէ, ո՛չ քու արտդ, ո՛չ քու գրիչդ։ Երկիրն ընդարձակ է երկուքին համար ալ։ Շահ կայ ամէնուն համար ալ։ Խճողուած, կամ յոգնած, մաշած երկիր մը չէ Թուրքիա։ Գաղթականին բացած խանութին մէջ դուն ալ քու գործիդ համար օգտակար բաներ պիտի գտնես, և իր մշակած արտէն օրինակ պիտի կրնաս առնուլ։ Բայց անոր ալ շինածին, անոր ալ քաղածին համար գնորդ կայ, քու շինածիդ, քու քաղածիդ համար ալ գնորդ կայ։ Բանն ա՛յն է որ դատարկապորտ չըլլանք, խելքերնիս հովին չտանք, լալկանութիւնով ժամավաճառ չըլլանք, այլ գործ մը բռնենք, հող ունենանք, արհեստ ունենանք, խանութ ունենանք, բան սովրինք, մարդ ըլլանք, և աշխատինք աղէկ կրթել մեր տղաքը՝ մրցումի այս նոր պայմաններուն տոկալու համար։ Այն ատեն ապահով ըլլանք որ մեր տղաք մեզմէ աւելի աղէկ գործեր պիտի տեսնեն՝ վաճառականութեան, ճարտարագործութեան, գիւղային տնտեսութեան, նոյն իսկ ձեռքի հասարակ արհեստներու մասին։

ԿԱՆԱՆՑ ԲԱԺԻՆԸ

ԱՂՋԿԱՆՑ ԱՐՀԵՍՏԱՆՈՑՆԵՐՈՒ ՊԷՏՔԸ

Ամէն գիշեր Ազգային Քրոնիկին վրայ մարդ երբ ակնարկ մը նետէ, միշտ տխուր կամ տգեղ լուր մ'ունի առնելիք։ Ազգային Հիւանդանոցն իր հազար ու մէկ անպատեհութիւններով, գաւառական լուրերը տխուր են առհասարակ իրենց կրթական ու տնտեսական տեսակէտով։ Հոս ուսուցիչներն են որ դրամական խեղճ վիճակին համար կ'բողոքեն. հոն ծնողքները դըժգոհ են վարժապետներէն ու դպրոցէն, անդին տգէտ եկեղեցականն անմարսելի քարոզներով գլուխ կ'ուռեցնէ, և հոս ժողովուրդն է որ եկեղեցականին տհաճութիւն կ'պատճառէ։

Գեղեցիկ լուրե՞ր. անոնք չատ քիչ են ու հազուադէպ. այս քիչերուն մէջ նշանակելի և օրինակելին է Սամաթիոյ Ն. Վարդուհեան աղջկանց վարժարանին մէջ բացուած արհեստանոցը, նախաձեռնութեամբ վարժարանին արդի դաստիարակ-ուսուցչուհւոյն, որ նոյն վարժարանին հին սանուհիներէն ալ է եղեր։ Անշուշտ աղջկանց արհեստանոց մ'ունենալը նորութիւն մը չէ. Բերայի արհեստանոցը տասնեակ մը տարիներ առաջ ունեցաւ իր ծագումն, և սքանչելի կերպով կարող ու ձեռնհաս կնոջ մը, Տիկին Մերասեանի հսկողութեան ու անխոնջ աշխատութեան ներքեւ ձուլուեցաւ վիճակի մը, ուրկէ ոչ միայն ազգին այլ ամբողջ Թուրքիոյ պատուաբեր արուեստագիտուհիներ հասցուց, եւ ասեղնագործութիւններն՝ որք օժիտներու համար եղան ու կ'ըլլուին ամէն օր, ճշմարիտ Ճաշակներ են ձերմակի վրայ բանուած ճերմակ ծաղիկներու և տերեւներու, որք իրենց սպիտակութեան մէջ իսկ իրական ըլլալու պատրանքը կուտան. Նոր քաղուած իրենց տունկերէն, այնչա՜փ մաքուր ու անմեղուկ այդ ծաղիկներն՝ որք կ'զուգուին կերպասին սպիտակութեան վրայ։ Նպատակս անշուշտ Տիկին Մերասեանը ծանօթացնել չէ ազգին. ատիկա չատ հասարակ [banal] գործ մը պիտի ըլլար, վասն զի այսօր չկայ մէկն որ չճանչնայ զինքն ու իր գործն և կամ գոնէ իր անունն, այլ յարգանքի պզտիկ արտայայտութիւն մը, մանաւանդ հիացում մը այն հզօր կամքին ու սքանչելի յարատեւութեան համար՝ որով արհեստանոցի տեսչութենէ հրաժարելէն վերջ իր տան մէջ փոխադրեց աւելի կատարելագործուած, եւ զուտ ու ճշմարիտ արհեստանոցը։ Օգտակար ըլլալու պայմանաւ կարգ մը աղքատիկ հայ աղջիկներու, որոց բաժին պիտի իյնար անշուշտ ուրիշներու պէս ուսուցչութեան դիմել, ու դառնալ անօգուտ վարժուհիներ, և կամ թերեւս խեղճուկ դերձակուհիներ. մինչդեռ այսօր ամենքն ալ քիչ չատ պզտիկ արուեստագիտուհիներ են, եւ օրապահիկնին կ'շահին. ու մանաւանդ գուրգուրանքը կ'վայելեն իրենց տիրուհիին։ Գիտէ՞ք թէ այս վերջինն ի՞նչ մեծ բան է. գիտէ՞ք թէ ի՛նչ հիանալի բան է գնահատուիլ ու սիրուիլ իր աշխատութեան չափով։ Իբրաց այս վիճակին մէջ Բերայի Արհեստանոցն անշուշտ կ'շարունակէ իր շրջանն ուրիշ արժանաւոր ձեռքի մը մէջ։ Իսկ Սամաթիոյ նոր արհեստանոցը կրնայ նորութիւն մը համարուիլ իր տեղական հանգամանքին համար։ Բնական է ամէն գիւղ ունի իրեն աղջիկները բաւական թըւով, ասոնց համար մեծ դժուարութիւն է ամենօրեայ ճամբորդութիւնը Բերա երթալու համար, և ապահով եմ թէ ամէն մայր աւելի գոհ կ'ըլլայ և իրաւունք ալ ունի երբ աղջկանը գեղեցիկ մէկ ձեռագործը, կարած հագուստը տեսնէ, քան երբ անոր ձեռքը գիրք մը նշմարէ։ Հետեւաբար աղջկանց վարժարաններու մէջ ամէնէն աւելի կարեւորութիւն տալիք բանը ձեռագործը պէտք է նկատուի, բայց ո՛չ այն խեղճ ու անճաշակ բաներն, որք աչքի տհաճութիւն կ'պատճառեն իրենց անճոռնի ու խիստ գոյներով, ո՛չ այդ խորթ ձերմակ ասեղնագործութիւնները, խեղճուկ ասեղներով շինուած բարձերը, գորգերն որք տարեկան արտադրութիւնն են մեր աղջկանց վարժարաններու. այլ գոնէ հեռաւոր մէկ նմանութիւնը՝ վերն ակնարկած հիանալի ու գեղեցկագիտական ձեռագործերուն։ Ուրեմն այսպէս Սամաթիա որ միշտ ամէնէն փայլուն վիճակն ունեցած է կրթական տեսակէտով, առաջին օրինակը կուտայ նոյն թաղային արհեստանոցի. մինչդեռ ուրիշ թաղեր, աւելի հարուստ ու բազմամարդ գիւղեր, խեղճ են իրենց աղջկանց վարժարաններով, ու տկար իրենց ձեռագործի ուսուցչուհիներով։ Արդարեւ դիտած եմ որ միշտ ձեռագործն անկարեւոր տեղ մը բռնած է մեր ժամանակացոյցներուն մէջ, այնպէս որ իւրաքանչիւր աչակերտուհի դպրոցական մէկ տարեշրջանին հազիւ կրնայ ձեռագործ մը արտադրել, այն ալ տարւոյն առաջին ամիսներուն մէջ անձնուիրութեամբ կ'յառաջանայ գործը, վերջին չաբաթներն որ ամէն աշխատութիւն հոն կ'կեդրոնանայ՝ չատ անգամ կիսկատար մնալու պայմանաւ, և այս ամէնը՝ վիճակահանութեան նպատակաւ։ Ծա՛յրէն ծայր քաչքչուկ կայ գործին մէջ, նպատակն աղնիւ չէ. բան մը կ'սովրեցնեն մեր դպրոցներուն մէջ ո՛չ թէ աչակերտուհիին օգտակար ըլլալու համար, այլ պարզապէս հասարակութեան ցուցադրելու տրուած դասերը կամ եղած սուտ յառաջդիմութիւնները։ Կարկըտուքի մասին գրուած գեղեցիկ և օգտակար յօդուած մը Թերեւս մեր աղջիկներէն ոմանց զայրոյթը չարժած ըլլայ. բայց ես ալ այնչա՛փ համամիտ եմ այդ գաղափարին. ամէնով եղած բան արհամարհանք չի վերցներ, կնոջ ձեռքերն ասեղն ու մկրատը գործածելու համար են ստեղծուած, այնչա՜փ նուրբ ու աղնիւ կ'երեւայ անոնց ձեռքին մէջ։ Մեր աղջիկներուն միտքը փոխանակ կեղծ ու անօգուտ ...ներով լեցնելու, խլենք մաս մը այդ ժամերէն ու բարդենք ձեռագործի ժամերուն վրայ. չատ դժուար չէ այս բան. կարող վարժուհիներ չեն պակսիր երբ պէտք եղածին պէս վարձատրուին։ Ամէն ազգային վարժարան կրնայ մասնաւոր սենեակ մը յատկացնել արհեստանոցի, հոն ունենալ առաւօտէն մինչեւ երեկոյ միայն վարժուհին, որ կարկտուքէն սկսելով բարձրանայ մինչեւ կար ու ձեւ, ծաղիկ չինէ ու գունաւոր պրոտրին և ամէնէն վերջ ճերմակ ու նուրբ ասեղնագործութիւններն՝ որոց լաւագոյնները իրենց ճշմարիտ հիացողները կ'ունենան, ինչպէս մեծ արուեստագէտի մը նուրբ վրձինէն ելած նչանաւոր նկարը։

Ս. ԶԱՐՈՒՀԻ

ԴԱՏԱԿԱՆ ՔՐՈՆԻԿ

Ե. ԵՍԱՅԵԱՆԻ ՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Դ. [Նէօ՞ Նոյ. 19ին, Եղեռն. Ատեան.]

Կանչուած վկաներէն՝ ներկայացաւ ոստիկան Օսման էֆ.։ Ոճրին համար եղած հարցման, նախաքննիչ ատեանի մէջ իր յայտարարութիւնը կրկնեց.

—«Ոճրին գիշերն ըստ սովորութեան պահպանութեան շրջանը կ'կատարէի, երբ Բ. քարափի վրայ, հեռուէն, գիշերապահին աղաղակին վրայ, տեսայ մարդ մը որ կաչի գոտի ի ձեռին կը վազէր. սա յայտնեց թէ՝ իր առջեւէն փախչող անձը մարդ մը սպաննեց. զայս աղաղակելով չարունակ կ'վազէր։ Աւելի առաջ դիմելով՝ գիշերապահին հարցում ուղղեցի, որ մարդ տեսած ըլլալն յայտնեց։ Բարափ ելայ ուր Ռէժիի դէտն յայտնեց թէ՝ «մարդասպանն երկար վերարկու եւ գլխարկ կ'կրէր, եւ դաշոյն ի ձեռին կ'փախչէր. ետեւէն պնդեցի բայց չկրցայ հասնիլ»։ Այնուհետեւ չիտակ ոճրի վայրը դիմեցինք, ուր հաւաքուած բազմութիւն կար. զարնուողին համար ոմանք Եսայեանն է, ուրիշներն ալ Վան-Տէր. Զէնն է կ'ըսէին. որովհետեւ դէմքն արիւնաթաթաւ ըլլալով գրեթէ անճանաչելի դարձած էր։ Նոյն պահուն հասան ոստիկանապետն և հարցաքննիչ դատաւորն։ Մարդասպանն հետապնդող անձը զոր տեսած էի, նաւավար Միխայէլն էր, որ նոյնօրինակ ոճրին վայրը բերուեցաւ։ Այնուհետեւ ես մեկնեցայ»։ Օսման էֆ.ի եղած հարցման վրայ թէ «Ստո՞յգ է որ դուք նաւավարը կաչառել ուզած կամ թէ սպաննելոք վախցուցած ըլլաք որպէս զի զՊարալի իբր մարդասպան ներկայացնէ, քանի որ ձեր Պարալիի մէջ կնոջ մը պատճառաւ գժտութիւն ծագած ըլլալով՝ դուք ուզած ըլլաք այս կերպով վրէժ լուծել Պարալիէն—

Օսման էֆ.—Ես անգամ մը միայն ոստիկանապետին հրամանաւ ջանացի նաւավարն համոզել ճշմարտութիւնը խոստովանելու համար. այս ընթացքիս մէջ, ո՛չ խոստում և ո՛չ սպառնալիք եղած էր իրեն. թէեւ ինձ ոճրագործին ո՛վ ըլլալը չուզեց իմացնել, բայց ի վերջոյ Վսեմ. կուսակալին և ոստիկանապետին առջեւ ոճրագործը Բիրիժքօ Պարալին ըլլալն յայտարարեց։

Գալով իր և Պարալիի մէջ կարծեցեալ թշնամութեան, յայտնեց թէ՝ այս վերջինն անգամ մը տան մը դուռը խորտակած ըլլալուն, կառավարութեան յանձնած էր. իր և ամէջ ուրիշ ո և է դէպք պատահած չէր։ Ատեան կոչուեցաւ Գալիոբի դերձակուհին Տիկին Պլէանթի, որուն հարցուեցաւ թէ զԳալիոբի կը ճանչէ՞։

Պլէանթի.—Այո, որովհետեւ յաճախորդս էր։ Իսկ գալով այն երկարաձիգ հարցումներուն թէ՝ կ'ճանչէ՞ զՊարալին, թէ Պարալին նամակ գրա՞ծ էր Գալիոբիին, թէ՝ Պարալիի առ Գալիոբի ուղղած նամակներէ ի՞նչ տեղեկութիւն ունի, կամ թէ Եսայեանի եւ Գալիոբիի միջեւ տեղի ունեցած տեսակցութիւններն ի՞նչ գոյն ունէին, թէ դէպքէն քանի մ'օր վերջ ձերմակեան Գալիոբիի տունը գացա՞ծ էր կարանիներն աչքէ անցունելու համար, այս ամէն հարցումներու «ո՛չ, չեմ գիտեր»ներով պատասխանեց Պլէանթի։

Հարցուեցաւ թէ Գալիոբիի բանտարկութեան առթիւ զայն տեսնելու գացա՞ծ էր։

Պլէանթի.—Ես բնաւ չգացի, Գալիոբին հիւանդանոց կ'գտնուէր։

Հարցուեցաւ. զո՞վ տեսաք Գալիոբիի քով։

Պլէանթի.—Գալիոբիի խորթ մայրը։

Նէվզատ յարեց թէ «այս կին չատ տեղեկութիւններ ունի եւ չուզեր բերան բանալ։»

Նախագահն իր խօսքն Պլէանթիի ուղղելով. «Քանի որ ճշմարտութիւնը խոստովանելու համար երդում ըրիք, պարտէիք ստոյգն ըսել»։

Պլէանթի.—Գիտցածս այս է։ Ուրիշ տեղեկութիւն չունիմ։

Տ. Գ. Իւզէ.

ՁՄՐԱՆ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆ

Պիթլիսցիքս, ընդհանրապէս, բնութեան հետ աստիճանաբար գործելու չենք վարժուեր։ Երբ ձմրան հոտեր գան, այն ատեն միայն պատրաստել կ'չտապինք ինչ որ ձմրան մէջ անօթութենէ չմեռնելու, ցրտէն չսառելու համար անհրաժեշտ է։ Հետեւապէս, Պիթլիսի առեւտրական հրապարակն աշնան վերջին այս երկու ամիսներու մէջ տարօրինակ ոգեւորութիւն կ'առնէ։ Ցորենի վաճառատեղիներ օրն ի բուն երկսեռ բազմութիւնով լեցուած են։ Ճամբաներու մէջ, ամէն մէկ քայլիդ դիմացդ կ'ելնեն բեռան ծանրութեան տակ կքած բեռնակիրներ որք $1\frac{1}{2}$—2 ղրշ.ի վարձքով քառորդ ժամ հեռի կ'փոխադրեն 15—20 լիտր ծանրութիւն ունեցող բեռներ։ Գիւղերէն սայլերով, գրաստներով և եզներով անընդհատ արմտիք կ'կրուի և մէկ ժամէն կ'ծախուի։ Անցեալ տարիներու նման, այս տարի ցորենի գինը չբարձրացաւ։ Ընտիր տեսակին տեղական գրիւը [12 օխա] 10—11 ղրշ.ի կ'ծախուի, որ օդերու լաւութեան, քան ցորենի առատութեան կ'վերագրուի։ Գիւղերէն վերադառնալ սկսած են ցորենի առեւտուրով զբաղած և գիւղացիներու հետ, կալի ժամանակ, փտտած, հինցած հաշիւնին մաքրող չահադէտներ։ Գիւղերէն անոնց մեկնումը մեծ մխիթարութիւն է գիւղացւոց, որք գերի կ'ըլլան այդ կարգի անխիղճ չահադէտներու ձեռքն, եւ որոցմէ չատեր իրենց մէկ տարուան չարաչար աշխատութեամբ մինչեւ կալը բերած հասուցած հացահատիկները պահանջատէրներուն այսինչ կամ այնինչ առնելիքին դիմաց տալով՝ իրենք կալէն մինակ աւելն ու մաղը կ'վերցնեն և տուներնին կ'դառնան։ Երեւակայելու է ա՛յն դառն կսկիծը զոր կ'զգայ գիւղացի հայրն, երբ ձեռքերը կուրծքին վրայ խաչած՝ տրտում տխուր տունը կ'մտնէ և քանի մը զալկահար, մերկասրունք մատաղիկներու, իբրեւ հաչուեհատութիւն իր մէկ տարուան վաստակին, «Զաւլընե՛րս, այս տարի ալ մեզի բան չմնաց» խօսքը կ'արտասանէ։ Խեղճ մարդը մէկ կողմ քաչուելով աչքերէն հոսած հեղեղանման արցունքներու հետ դուրս կ'սկսի տալ սրտին դառնութիւնները։ Երբ ձմեռը վրայ կ'հասնի, օրերով կէս-կուշտ կէս-անօթի այս երկրագործ կ'հագնի ծակծկուած տրեխները, կ'առնէ ձեռքը փայտ մը անխառվ եւ հանդարտ քայլերով քաղաքս կ'դիմէ, կրկին ծախելու համար իր տարեկան աշխատութիւնն ի գին քանի մը գրիւ ցորենի։ Ահա վաչխառուներուն եւ չահադէտներուն գործած չարիքը։

Պիթլիս, 12 Նոյմ. ՍՕՀԱԿ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՔ

ՖՐԱՆՑ ԺՈԶԷՖ ԿԱՅՍՐԸ կ'երեւի թէ իր նախարարապետ ֆոն Թուն կոմսը պիտի զոհէ Գերմանիոյ արժանապատուութիւնը չվիրաւորելու համար։ Ինչպէս կ'յիչուի, Թուն կոմս քանի մը օր յառաջ Ռայխսրաթին մէջ սպառնալիք ըրաւ թէ ինչ ինչ պատահականութեանց մէջ ինքն ալ միջոցներ ձեռք պիտի առնէ Պրուսիոյ դէմ, Աւստրիոյ եւ Հունգարիոյ հպատակներուն Պրուսիայէ արտաքսուելուն համար։ Եթէ ֆոն Թուն այս տեսակ յայտարարութենէ մը ետք իր պաշտօնին վրայ մնայ, տեսակ մը անհաճոյ վարմունք կամ դրդռում պիտի նկատուի Գերմանիոյ դէմ։ Քանի որ փորձառու եւ խոհական Դիւանագէտ մը դիւանագիտական սովորութիւններուն հակառակ սպառնական լեզու գործածեց Զինակցի մը դէմ, որոյ հետ մասնաւորապէս մտերմական յարաբերութիւններ կ'տածէ Աւստրիա, ասիկա կ'նշանակէ թէ ֆոն Թուն կոմս առիթ կ'փնտռէր պաշտօնէ դադար առնելու, կ'ըսէ Սդանտարտ։ Ինչ որ ալ ըլլայ, իր խօսքեր թէ՝ Վիեննայի բարձրագոյն ակումբներուն և թէ Պերլինի Պաշտօնական և Մամուլի շրջանակներուն մէջ խիստ նեղութիւն պատճառեցին։ Այդ արտաքսումներու մասին Գերմանիա արդէն ֆոն Թունի խօսքերէն քանի մը օր յառաջ ապահովութիւն տուած էր թէ ապօրինութիւններ պիտի չգործուին, և թէ ամէն ջանք ի գործ պիտի դրուի՝ Աւստրիոյ կողմէ օրինաւոր գանգատի առիթ չտալու համար։ Այս չքմեղանքներուն առջեւ Թուն կոմսին ցոյց տուած տեսակ մը անգաղտնապահութիւնը նկատի առնուած է ամէն կողմ։ Կ'ըսուի թէ ասոր վրայ ամէնէն աւելի ցաւ զգացողն է նոյն ինքը Կոմսը։ Ֆրանց Եոզէֆ կայսեր սրտնեղութիւնը դիւրին է գուչակել։ Թունի սպառնական լեզուն ամբողջ Նախարարութեան վրայ կ'ծանրանայ։ Աւստրիա ներքին պատճառներէ յառաջ եկած բաւական նախարարական դժուարութիւններ ունի, եւ պէտք չէր ուրիշ դժուարութիւններ ստեղծուէին՝ բարեկամ պետութեան մը հանդէպ քաղաքավարական ձեւերը զանց առնելով։—Սդանտարտի Վիեննայի Թղթակիցը կ'հեռագրէ թէ Աւստրիոյ արտաքին գործոց նախարար Կոլուխովսքի կոմս բնաւ տեղեկութիւն չունէր թէ իր պաշտօնակից մտադիր էր առարկելի պատճառաբանութիւններ գործածել, ուստի փութաց խկոյն ժխտել իր հաւանութիւնը Թունի խօսքերուն։ Պերլինի դահլճին տրուած բացատրութեանց վրայ աւելցուած է նաեւ թէ տեսակ մը հրապարակային փոխարինութիւն պիտի տրուի Գերմանիոյ, թէ՝ Ռայխսրաթին մէջ եւ թէ մաճառ նախարարապետին կողմէ, որ արդէն հարցապնդումի հրաւէր ստացած է նոյն նիւթին վրայ։ Այս կերպով պիտի ամոքի Պերլինի դիւրազգածութիւնը։ Անուրանալի է թէ, կ'ըսէ Լորտ Սալզպըրիի Թերթը, Գերմանիա պատճառներ ունի իր սահմանագլխի գաւառները մաքրելու Զեխերէն եւ Լեհերէն։ Եթէ այսպէս չընէ, Սլաւ ժողովուրդներ քիչ ատենէն կը խղդեն զինքը։ Բայց միեւնոյն ատեն անուրանալի է թէ գերման պաշտօնակալներ վերջերս իրենց կոշտ և ծայրայեղ վարմունքով բողոքելու իրաւունք տուին Աւստրիոյ։ Հիմակ որ խնդիրը պարզուեցաւ և վտանգն յայտնուեցաւ Թուն կոմսին անգաղտնապահութեամբ, Գերմանիա պիտի տեսնէ թէ բոլորովին արդարանալի չէ իր ընթացք, և թէ ոստիկանութիւնը կրնար աւելի զգուշաւորութեամբ գործել։ Գերմանիա ի մօտոյ պիտի բարեփոխէ այն սկզբունք, որով կ'ուզէ գերման տարրը թուով եւ ազդեցութեամբ գերակշիռ ընել սահմանակից գաւառներու մէջ. բայց ասոր համար քիչ մը նուազ խըստութեամբ ալ կրնայ յաջողիլ Աւստրիոյ-Հունգարիոյ հետ տգեղ կռւոյ մը առաջքն առնելու։ Այս միջադէպ ի՞նչ ազդեցութիւն պիտի ընէ երկու Պետութեանց զինակցութեան վրայ, քանի որ յայտնի է թէ Գերմանիա մտադիր է արտաքսել իր երկու հարիւր հազար հին աւստրիացի հպատակներն և Աւստրիա՝ հարիւր հազար Գերմաններն որք Վիլհէլմ Բ.ի հպատակներն են։ Այժմէն ուշադրութիւն պէտք է այդ կողմ։

ՏՐԷՅՖԻՒՍԻ ԽՆԴԻՐԸ.— Ո՞վ չի ճանչնար Ռոշֆոռն, Էնդրանսիժանի ծերուկ այլ կրակոտ խմբագրապետն, որ Տրէյֆիւսի խնդիրը մասը փաթթած, մէյ մը այս կուսակցութիւնը, մէյ մը միւսը կ'հարուածէ։ Իրեն համար Տրէյֆիւսի գործը լոկ հրէական գործ մ'է. իր պատճառաբանութիւնն յայտնի է. «Քանի որ Տրէյֆիւս հրեայ է, ուրեմն մատնիչ է. քանի որ մատնիչն հրեայ է, ուրեմն Տրէյֆիւսն է. քանի որ Տրէյֆիւս մատնիչ է, ապա ուրեմն հրեայ է»։ Այս է իր վարդապետութիւնը. խելքն ո՛չ վճռաբեկ ատեանին կ'հասնի, ոչ ուրիշ ո եւ է քննութեան։ Կ'ըսէ թէ Տրէյֆիւս իրօք մատնիչն է. 1894ի քննութիւնն ամէն բան հաստատեց, բայց հրեայ խմբակներ այս թուականէն ի վեր ահագին գումարներ վատնեցին մինչեւ որ գործն այս աստիճանը բերին, հոտեցուցին, եւ հիմակ ալ մազ մնաց որ Տրէյֆիւս, որով հրեայ անունը, խաղաղ նաւահանգիստ ելնէ պղտոր ու փոթորկալից ջուրերէն։ Ռոշֆոռ ամէն օր նոր յայտնութիւններով կ'լեցնէ իր թերթը Սատանայ կղզիին աքսորականին նկատմամբ։ Անցած օր ալ զուարճալի ըլլալու չափ նոր յայտնութիւն մ'ալ ըրեր է....։ Որպէս թէ Բարիզի ամերիկեան դեսպան Զօր. Բորդըր հացկերոյթի մը միջոցին յայտարարած

ըլլայ թէ Տրէյֆիւսի համար վստահուած դրամներն Անգլիայէ կ'հոգացուին, եւ թէ այդ վերջինն (Անգլիա) այս կերպով նպատակ ունի Ֆրանսան բաժնել եւ տկարացնել։ Եւ ասկէ չատ մը հետեւութիւններ կ'հանէ Ռոչֆոռ։ Բաղդըր զօրավար այդ յօդուածը կարդալով զարմացած մնաց, եւ յայտարարեց թէ անոր մէն մի բառը, մէն մի կէտը բոլորովին սուտ է։

—Մադէն կ'յայտարարէ թէ գաղտնի թղթածրարն, որուն վրայ այնքան կը խօսուի, բնաւ Տրէյֆիւսի անունը չի պարունակեր. եւ այդ պաշտօնաթղթերէն ոչ մէկուն մէջ կայ Տրէյֆիւսի բարոյական կամ ֆիզիքական նկարագրէն պատկեր մը։ Թղթածրարին ընթերցումէն սա' միայն կ'հասկցուի թէ Ֆրանսացի սպայ մը յարաբերութիւններ ունեցած է քանի մը օտար պետութեանց զինուորական կցորդներուն հետ։

—Բիքառի դատավարութիւնը պատերազմական ատենին առջեւ տեղի պիտի չունենայ կ'ըսուի։ Վճռաբեկ Ատենին քննութեանց ելքին պիտի սպասուի։ Հաւանական է որ որոշուած օրը ժողովը գումարուի, բայց անդամք ինքնայօժար պիտի առաջարկեն խորհրդակցութիւնն յետաձգել։ Այս կերպով զինուորականաց պատիւն ալ ազատուած չըլլար։ Պատերազմական նախարար Մ. տը Ֆրէսինէ այս մասօք տեսակցութիւն մ'ունեցեր է Բարիզի կառավարիչ Զօր. Զիւրլէնտէնի հետ։

—Մ. տը Ֆրէսինէ որոշած է հարցաքննութեան ենթարկել Բաղի տը Քլամ, որոյ ընթացք Էսդէրհազիի եւ Տրէյֆիւսի գործին հետ առնչութիւն ունի։

—Ջերմեռանդ կաթոլիկ մը Սոլէյլի մէջ յօդուած մը հրատարակելով հրաւէր կ'կարդայ որ Տրէյֆիւսի գործին վրայ կաթոլիկները ժողով մը գումարելով իրենց կարծիքն հաղորդեն (մինչեւ հիմա բաւական չէի՞ն իրենց ճառերն, յօդուածներն. ի՜նչ միամիտ մարդ է եղեր յօդուածագիրը։) Բայց Սոլէյլ կ'մերժէ այդ հրաւէր, ըսելով թէ Պապին միայն կ'վերաբերի վճիռ արտասանել հեղինակութեամբ։ «Թերեւս հեռի չէ այն ժամ երբ պիտի իմանանք կարծիքը Պապին որ հոգեւոր պետն է երկու հարիւր միլիոն կաթոլիկներու։»

ՆԻՒ-ԵՈՐՔԻ Առեւտրական սենեակն յիշատակագիր մը մատուցանելով նախագահ Մր. Մաքինլիի, կ'խնդրէ որ միջազգային դեսպանախորհրդոյ մը հրաւիրէ բոլոր պետութիւններն Ուաշինկդընի մէջ, որոշելու համար որ պատերազմի ժամանակ մասնաւորներու ստացուածները ծովու վրայ գերի բռնուելու վտանգէ ազատ ըլլան։ Մր. Մաքինլի իր սրտագին համակրութիւնն յայտնեց Առեւտրական Սենեկին տեսութեանց եւ յայտարարեց թէ խնամով նկատի պիտի առնէ իրենց խնդիրքը։

ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ Եւրոպական նաւաբաժնին ծովակալի նաւը պիտի ըլլայ Շիքակօ յածաւորակը։ Ամբողջ նաւաբաժինը պիտի բաղկանայ հինգ տարբեր կարգերու վերաբերող նաւերէ։

ԳԵՐՄԱՆՔ ՓԻԼԻՊՊԵԱՆՑ ՄԷՋ. — Մանիլայի մէջ լուր տարածուելով թէ Գերմանք հակառակորդ են ապստամբներուն, այդ քաղաքին Գերմաններն յայտարարութեամբ մը կ'հաստատեն թէ իրենք բոլորովին բարեկամական զգացումներ ունին Փիլիպպեանց բնիկներուն նկատմամբ։ Այդ յայտարարութիւնն ստորագրած են նոյն իսկ գերման հիւպատոսն եւ մեծ վաճառականք։

—Բանայ կղզիին հիւսիսային ծովափանց վրայ Բարիզէ առնուած լուրերուն նայելով, Սպանիացիք պարպեր են այդ քաղաքը, լսելով որ ութ հարիւր ապստամբներ ութ թնդանօթով ճամբայ ելած են Նոյ. 24ին, իրենց դէմ կռուելու։

—Փիլիպպեանց արքեպեղագոսէն դարձող անձ մը յայտարարեր է թէ Միացեալ Նահանգաց մէջ կարծես բոլորովին անգէտ են Փիլիպպեանց բնիկ վիճակին։ Կ'ըսուի թէ Ամերիկացիք ոչ միայն իրենց հակառակորդ պիտի գտնեն ապստամբներն, այլ նաեւ Սպանիոյ նպաստաւոր բոլոր կուսակցութիւններն, որք քահանաներէն գրգռուած, Ամերիկացիներուն դէմ պիտի կռուին, որովհետեւ իրենց կրօնին թշնամի կ'նկատեն զանոնք։ Ասկէ զատ քիչ ժամանակէն Ամերիկեան զինուորք մահացու կլիմային զոհ պիտի երթան։ Ամերիկացիք չպիտի կրնան բնիկներէ վաշտեր կազմել, քանի որ այդքան հակառակութիւն կայ իրենց դէմ։

ԼՈՆՏՈՆԻ ամերիկեան դեսպանութեան ընտրելի կ'ներկայացուի Մր. Զօյէյդ, որ մեծ համակրութիւն չի վայելեր Ուաշինկդընի անգլիասէր ընկերութեան մէջ։ Այս առթիւ ամերիկեան թերթեր կ'յիշատակեն Մր. Զօյէյդի ժամանակին խօսած ճառն, 1883ին Ս. Բադրիքի (Իրլանտացւոց ազգային սուրբին) տօնին օրը։ Այն ատեն Մր. Զօյէյդ կ'հրաւիրէր Ամերիկայի մէջ գտնուող բոլոր Իրլանտացիներն Անգլիա երթալ, եւ կռուիլ իրենց ինքնօրէն վարչութիւնը ձեռք բերելու համար։ Մր. Զօյէյդ այն միջոցին ծաղր ու ծանակ եղաւ Ամերիկայի մէջ, եւ այս մարդ ի՞նչ ծառայութիւն կրնայ մատուցանել կ'ըսեն ամերիկեան թերթեր, երկու պետութեանց ներկայ տաքուկ յարաբերութեանց մէջ։ [Աստր դիւրին միջոցը կայ։ Մր. Զօյէյդ Լոնտոն մեկնելէ առաջ անգլիասէր ճառ մը կ'խօսի, կ'ծափահարուի, եւ ահա ամէն բան մոռցուելով, կ'երթայ Լոնտոն։ Ամերիկեան հնարագէտ թերթերն ի՞նչպէս չեն կրցեր դեռ այս միջոցը մտածել։]

ԳԱՀԻՐԷԷ կ'հեռագրուի թէ Օրէնսդիր Ժողովն ընդունեց յառաջիկայ տարուան ելմտացոյցը, գոհունակութիւն յայտնելով նաեւ տրոց նուազման եւ հասարակաց կրթութեան համար ծախսուած դրամներուն մասին։ Այս առաջին անգամն է որ Օրէնսդիր Ժողովն երբեք քննադատած չէ ելմտացոյցն, եւ ասիկա նշան կ'համարուի Եգիպտոսի ընդհանուր բարգաւաճման վրայ հասարակաց գոհունակութեան։

ՊԻԶՄԱՐՔԻ ԻՆՔՆԱԿԵՆՍԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ.—«Մտածմանց եւ Յիշատակ»ներու գրքին յաջողութիւնն անզուգական է Գերմանիոյ մէջ։ Անցեալ շաբթուան սկիզբն ապսպրուեցան 318 հազար օրինակ Պիզմարքի այդ գործէն, ընդամէնը վեցուկէս միլիոն մարքի արժողութեամբ։ Նոր ապսպրանքներ կ'ըլլան հետզհետէ։ Որովհետեւ 100,000 օրինակ միայն տպուած է— քանի որ նմանօրինակ ձեռնարկութեանց մէջ, զոր օր. ամերիկացի Կրանդ զօրավարին յիշատակներու հրատարակութեան միջոցին, ծախուած օրինակներուն թիւն 100,000 էր— Պիզմարքի գրքին տպագրիչները դեռ ամիսներով գործ ունին։ Պերլինցի քանի մը գրավաճառներ հինգ-վեց հարիւր օրինակներ ծախեցին։ Լայբցիկի մէջ նոյն գրքին ընդհանուր կազմին համար պէտք եղած է գրեթէ 18,000 մետր կտաւ, իսկ կաշեկազմի համար գրեթէ չորս հարիւր հորթի մորթ։ 732 գործաւորներ աշխատեցան չորս շաբաթ կազմի գործողութեան համար։ Տր. Հորսդ Քոլ, որուն յանձնարարած էր Պիզմարք գրել իր գրքին յառաջաբանը, նոր գիրք մը հրատարակեց «Յիշատակելի աւուրք Պիզմարքի կենաց մէջ» անուամբ, որ կ'պարունակէ խնամով պատրաստուած ցանկեր եւ տախտակներ, որոց նայելով ընթերցողը շուտով կ'գտնէ Պիզմարքի կեանքին ամենէն կարեւոր դէպքերը։ Բողոքական հովիւ Շմիտ «Շէօնհաուզըն եւ Պիզմարք» մակագրով գրքին երկրորդ տպագրութիւնը կ'պարունակէ հանգուցեալ իշխանին եւ իր ընտանիքին չատ մը կենդանագիրներն եւ պատկերներն այն վայրերուն, ուր ինքն ապրեցաւ։ Անցեալ Շբթ. օր Համպուրկի մէջ գումարուեցան բոլոր Գերման Համալսարաններէն գրեթէ հարիւր պատուիրակներ, խորհրդակցելու թէ գերման ուսանողք՝ իբրեւ առանձին մարմին մը՝ ի՞նչ կերպով կրնան պատուել Պիզմարքի յիշատակը։ Պոնի Համալսարանի պատուիրակներն առաջարկեցին որ քարէ պարզ յիշատակարան մը կանգնուի բոլոր գերման քաղաքներուն մօտ, ուր Համալսարան կայ, եւ ամբողջ ազգին հրաւէր կարդացուի աջակցելու։ Առաջարկեցին նաեւ որ ասկէ զատ ուսանողք կանգնեն երկու նմանօրինակ արձաններ, մին ի Ֆրիտրիխսրուհէ եւ միւսն հարաւային Գերմանիոյ մէկ քաղաքն ուր համալսարան կայ։ Պերլինի պատուիրակներն առաջարկեցին որ բոլոր Գերման Համալսարանները պսակ մը դնեն ամէն տարի Ֆրիտրիխսրուհէ Պիզմարքի դամբարանին վրայ։ Բոլոր այս առաջարկութիւնք միաձայնութեամբ ընդունուեցան, եւ որոշուեցաւ որ իբրեւ համալսարանի քաղաք Ստրասպուրկն ընտրուի որոյ մօտ կանգնուի արձանը։ Այս ծրագրի գործադրութեան հսկելու համար չորս Համալսարաններէ Պատուիրակներու յանձնաժողով մը ընտրուեցաւ, որոյ նախագահն է Պոնի Համալսարանին պատուիրակներէն մին։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՈՒԽՏԱԳՆԱՑՈՒԹԻՒՆ ՄԸ.—Ինչպէս ամէն տարի, այս տարի եւս բազմաթիւ ֆրանսացիք տարեկան այցելութեան գացին ի Շամբինիի դերեզմաններուն վեց հազար քաջ զինուորաց, որք Բարիզի պաշտպանութեան միջոցին ինկան 1870 եւ 1871ին։ «Կեցցէ բանակ», «կեցցէ Տէրուլէտ» ուժգին աղաղակներ կ'թնդային։ Խանդավառ ցոյցեր եղան Տէրուլէտի, որ ուխտաւորներէն մին էր։ Զինուորաց մահարձանին մօտ ճառեր արտասանուեցան։ Մատնիչ Պազէնի յիշատակը դարձեալ դատապարտուեցաւ։ Ընկերվարական կուսակցութենէն Մ. Սուչէ իր ճառին մէջ յարձակեցաւ ֆրանսեւռուսական պատերազմին հրամայող բոլոր զօրավարներուն յիշատակին, յայտարարելով թէ Տիւքռօ եւ Օռէլ տը Բալատին զօրավարներն անոր համար յաղթուեցան որովհետեւ յաղթել չէին փափաքեր։ Մ. Սուչէ նոյն ոճով պիտի շարունակէր իր ճառն, այլ ստիպուեցաւ կտրել «Բաւական է, բաւական է» աղաղակներուն պատճառաւ։ Մ. Տէրուլէտ յայտարարեց թէ մեռած զօրավարներուն վրայ յարձակելով Մ. Սուչէ կ'ջանայ անուանարկել Բանակին ներկայ պետերը։ Ցետոյ յայտարարելով թէ վերջին քսանութ տարիներու ակնկալութիւնը ջնջած չէ անցեալին յիշատակն եւ ոչ ալ ազգին հայրենասիրական յամառութիւնը, գովեց ֆրանսական ազգն ու իր Բանակը։ Գերմանիոյ հետ հաշտուելու գաղափարն անգամ պախարակեց, եւ պնդեց թէ ֆրանսական ժողովուրդն ո՛չ միայն այդ գաղափարն սպաննելու է, այլ պարտաւոր է մերժել զինուորական ծառայութիւնն երկու տարիի իջեցնելու ծրագիրը, վասն զի երեք տարի պէտք է լաւագոյն զինուոր մը շինելու համար։ Բանակն է եւ պիտի մնայ Հանրապետութեան յոյսն, ինչպէս պիտի ըլլայ ազգին փրկութիւնը։ Հոս «կեցցէ Տէրուլէտ, կեցցէ Ֆրանսա» ստոտընդոստ ծափեր ընդմիջեցին զՏէրուլէտ։ Ատենաբանը Ֆրանսայի արտաքին քաղաքականութեան վրայ խօսելով, ըսաւ թէ Ֆրանսայի արտաքին կացութիւն այնքան անգոհացուցիչ է որ ֆրանսական դրօշը սեւերով կրնայ ծածկուիլ ամէն տեղ։ Քանի մը խօսքերով միայն ակնարկութիւն ըրաւ Տրէյֆիւսի գործին, որոյ թունաւոր հետեւութիւնք ծանօթ են ամէն խղճմիտ դիտողի։

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ Նաւատորմին վրայ խօսելով, Քէօլնիշէ Զայթունկ կ'ըսէ. 1883ին Գերմանիոյ նաւային ոյժը Ֆրանսայի եւ Անգլիոյ ոյժէն միայն ստորին էր. Միացեալ Նահանգներն ու Ճապոն մէջտեղը չկային։ Հիմա Միացեալ Նահանգաց նաւատորմն հաւասար է գերմանականին. Ճապոնինն ալ չատ նուազ չէ, եւ առաջինը չատ աւելի պիտի մեծնայ երեք տարիէ ետք։ Ճապոնական նաւատորմին յենարաններն հիմա ցրուած են ամբողջ Խաղաղականի վրայ Սիպերիայէն մինչեւ Փիլիպպեանց կղզեխումբն ու Լադրոն կղզիները. իսկ Միացեալ Նահանգաց նաւատորմին յենարաններն ընդհաւպ պիտի ըլլան Փիլիպպեանց, Լատրոններու, Քարոլեանց, Սամուայի, Քուպայի եւ Բորդօ-Ռիքոյի մէջ, ուրկէց պիտի տիրապետէ արեւելեան Ասիոյ ջուրերուն, Հարաւային Ծովուն (մասնաւորապէս այն մասին՝ ուր կ'գտնուին գերման թեւարկութեան ներքեւ գտնուած երկիրները), Կեդր. Ամերիկայի եւ Արեւմտեան Հնդկաց։ Զինաստան եւ Սպանիա ցոյց տուին մեզ թէ ծովու վրայ տկարագոյն պետութեան մը գլխուն ի՜նչ փորձանքներ կրնան բերել Ճարոն եւ Միացեալ Նահանգները»։

ՏՈՆ ՔԱՐԼՈՍԵԱՆՔ որոշեցին օրաթերթ մը հրատարակել ի Պայեոն (Ֆրանսա) ֆրանսերէն եւ սպաներէն լեզուաւ։ Կառավարութիւնն զգուշական միջոցներ ձեռք առաւ նաեւ Սարակոսա եւ Վիսքայեա գաւառներուն մէջ։

ՍՊԱՆԻՈՅ նախարարապետ Մ. Սակաստա հետեւեալ յայտարարութիւնն ըրաւ. «Եւրոպա անտարբեր մնաց երբ Ամերիկա մեր վրայ խնալով կողոպտեց զմեզ։ Օտար պետութիւնք իրենց անձնասիրութեամբ հոգ տարին միայն իրենց գաղթային ընդարձակման։ Անոնք չեն գիտեր թէ Սպանիա, այսօր տկարացած, կրնայ ձեռք ձգել իր հին ոյժն անհրաժեշտ զոհողութիւններն ու ջանքերն ընելով, ինչպէս եղած են մեզ պէս կողոպտուած ազգեր։ Սպանիա դարձեալ կարեւոր գործիչ մը պիտի ըլլայ Մեծ Պետութեանց մէջ։ Նոյն իսկ հիմա կրնայ բաւական կշռել ազգերու կշռոյին մէջ մէկ կամ միւս կողմ ծռելով։ Ազդու միջոցներով պիտի գործենք լաւ վարչութեան մը միջոցաւ նորէն գրաւել մեր դիրք, գիտնալով որ լաւ վարչութիւնն երկրի մը բարգաւաճման խարիսխն է (Նո՞ր գիւտ աք.) Ծրագրիս առաջին մասը պիտի ըլլայ ներքին բարեկարգութիւններ։ Պատերազմի ելքին վրայ մեր հրատարակելիք Կարմիր Տետրակը պիտի ապացուցանէ թէ Ամերիկա անիրաւ գտնուած է եւ պատմութեան մէջ ամենամեծ ամօթ մը պիտի ըլլայ այս։ Աստուած պիտի լուծէ մեր վրէժն, որովհետեւ այս տեսակ ոճիրներ անպատիժ չեն մնար։ Մեր առաջին վրէժխնդիրը պիտի ըլլան Փիլիպեանք։ Ամերիկեան բանակը պիտի տասանորդուի հոն պատերազմով եւ տենդով, երբ քաղաքներն ելնէ կռուելու համար ննենգամիտ Դակալներուն հետ։ Բնիկ ապստամբութիւններէն պիտի ստիպուի Ամերիկա մեծ բանակ մը պահել հոն եւ միլիոններ ծախսել արշաւանքներ զրկելու եւ նաւատորմիղ պահելու համար։» Ի վերջոյ Մ. Սակաստա ներքին բարեկարգութեանց ծրագրին վրայ խօսելով, յայտարարեց թէ Քարլոսեան պատերազմ մը կրնայ վեր ի վայր շրջել մեր բոլոր հաշիւները։

ՖՐԱՆՑ-ԵՈՍԷՖ կայսրն, ԵՇ. օր ընթրիք մը տուաւ Հոֆպուրկի պալատան մէջ ուր ներկայ էին Վիւրթէմպէրկի իշխան Ալպէրթ դուքսն իր կնոջ հետ, եւ կայսերական ընտանեաց չատ մը անդամներ։

—Ամսոյ 11ին Աւստրիոյ Ռայխսդակն եւ Լանտթակը պիտի տօնեն երեսփոխան Մ. Էմմանուէլ Ռիթէրի 80ամեան։ Այս երեսփոխան չատ ծառայութիւններ մատուցած է ամբողջ Աւստրիոյ ճարտարարուեստից եւ մանաւանդ չաքարագործութեան։

ԶՄՐԱՆ ՄԷՋ ԾԻՐԱՆԻ ԳՕՏԻ ՄԸ.— Անցեալ ՇԲ. Աւստրիոյ մէկ գաւառին մէջ խիստ փայլուն եւ մաքուր գոյներով ծիրանի գօտի մը տեսնուած է որ գրեթէ 10 վայրկեան տեւեց։ Զարմանալի չէ՞ այս երեւոյթ մանաւանդ երբ Ջերմաչափին 2 աստիճան զերոյէն վար կ'ցուցնէր։

ՍՊԱՅԻ ՄԸ ԱՆՁՆԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆԸ.—Ռումանական Դանուբի վրայ, Օսմանցի ձկնորսներ մարմ Սոմօքիի մարմինը գտած են։ Այս անձ արդէն չաբաթէ մ'ի վեր կորսուած էր։ Համազգեստին գրպանէն ելած նամակով մը, Սոմօքի կ'յայտնէ իր անձնասպանութեան պատճառները։

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆՆ Ի ՉԻՆ. — Բէչդէր Լոյտ լրագրոյ Հռոմի Թղթակիցը կը ծանուցանէ թէ Իտալիոյ մայրաքաղաքին քաղաքական շրջանակներուն մէջ մտալուտ կ'համարուի Բէքինի գրաւումը՝ մեծ տէրութեանց զօրքերուն կողմէ։

—Նանքինի մէջ իրաց կացութիւնը չէ փոխուած։ Ֆրանս. հիւպատոսը կ'սպառնայ ուրիշ մարտանաւեր բերել տալ եւ թշնամութիւններն սկսիլ։ Հիւպատոսը կ'պահանջէ որ ֆրանսական արտօնութեանց վրայ կարեւոր յաւելումներ ըլլան։ [Այս Չինացիք ալ ո՞ր մէկուն ախորժակը գոհացնեն. մին հազիւ թէ կ'գոհացնեն, միւսն երեւան կ'ելնէ։ Ֆրանսական այս պահանջումը կայ ու կայ. միւս կողմէ քաղաքական աշխարհի վերջին լուրն ալ սա է թէ Ռուսիոյ ու Անգլիոյ միջեւ համաձայնութիւն մը գոյանալու վրայ է, Չինական հողին վրայ նոր բաղձանաց գոհացում տալու համար։]

ԱՒՍՏՐԻՈՅ ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ յարաբերութիւնք պաղած չեն այնքան։ Վիեննայի մէջ սաստ ապացոյց կ'նկատեն Վիլհէլմ կայսեր մէկ ժամուան այցելութիւնը Պերլինի աւստրիական դեսպանին՝ Ֆրանց Եոզէֆի ծննդեանն օրն, եւ միեւնոյն ատեն գերման կայսեր կողմէ նոյն հանդիսին առթիւ 50,000 մարք նուիրելն Պերլինի մէջ ապրող չքաւոր աւստրիացիներուն եւ պուլկարներուն ապաստանարան մը կանգնելու համար։ Դարձեալ նոյն օր, կայսեր այցելութենէն անմիջապէս ետք Պերլինի աւստրիական դեսպան ֆոն Զէօճէննի յայտարարեց թէ աւստրեգերման զինակցութիւնն այնքան ամուր հիմերու վրայ հաստատուած է որ կարծես յաւիտեան պիտի տեւէ։ Գերմանիա չի կրնար առանց Աւստրիոյ պահել իր ներկայ դիրքն եւ ոչ ալ Աւստրիա իրենն առանց Գերմանիոյ են. են։

ԿՈՐՏՈՆ ՓԱՇԱՅԻ ՃԵՌԱԳԻՐԸ.— Անգլիացի պարզ զինուոր մը Օմտուրմանի մէկ փողոցին մէջ դիպուածաւ գտեր է Կորտոն փաշայի մէկ նամակն, որ ըստ վկայութեան գրի ամէնէն փորձ մասնագէտներու փաշային բուն ձեռագիրն է։ Այս նամակ որ այսօր Վիքդորիա Թագուհիին ձեռքը կ'գտնուի, պատասխան է Խարթումի Խալիֆին առաջարկութեան, որով զԿորտոն կ'յորդորէր կա՛մ անձնատուր ըլլալու, կամ եւս քաշուելու։ Յայտնի է թէ յանդուգն Անգլիացիին պատասխանն ի՞նչ կրնար ըլլալ. — Կռուիլ միայն։ Նոյն նամակին մէջ Կորտոն մարգարէացեր է թէ օր մը Անգլիացիք սոսկալի վրէժ մը պիտի լուծեն Եմիրէն, քանի որ կ'չարունակէ այսպէս իր չարագործութիւնները։

ԹՈՒՐՔԵՍՏԱՆԻ կողմերը Ֆերգանի շրջանին մէջ նաւթային հորերու պեղումներ կատարելու համար արքունի գանձարանը 25,000 րուբ. յատկացուցած է։

ՊԱՐՍԻԿ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆՆ արգիլեր է բրինձի արտածութիւնն ի Ռուսիա հացի պակասութեան պատճառաւ։ Բրինձ մաքրող ռուսական գործարանները դժուարութեան մէջ պիտի մնան։ Պարսկաստանէն բրինձը կ'մտնէ առանց մաքսի, իսկ Հնդկաստանի բրինձէն մաքս կ'առնուի։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՍԷԼԱՄԼԸՔԻ արարողութիւնն երէկ կատարուեցաւ Համիտիէ մզկիթին մէջ։ Վեհ. Սուլթանը, միջօրէին, կառքով յիշեալ մզկիթը գնաց, եւ Ուրբաթու աղօթքէն յետոյ, հանդիսաւոր թափօրով վերադարձաւ կայս. Պալատ։

Հիւրանոցին մէջ կ'գտնուէին աւստրիական դեսպան Պառոն Քալիչէ եւ դեսպանատան խորհրդականն, ամերիկեան դեսպան Մր. Սթրաուս, սպանիական դեսպանը, օտար պաշտպանութեան հրամանատարներէն ու սպաներէն ոմանք, եւ ուրիշ օտարազգի զբօսաշրջիկներ, որոցմէ ոմանք կայս. մեծարանաց արժանացան սենեկապետաց միջոցաւ։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՁԵԿՈՒՑՈՒՄ

«Երէկ, Ուրբ., Սէլամլըքի արարողութենէն յետոյ, Վեհ. Սուլթանին կողմէ շնորհեալ արտօնութեամբ, նախ աւստրիական դեսպան Պառոն Քալիչէ, յետոյ սպանիական դեսպան Քամբօսակրատօ մարքիզն եւ ապա ամերիկեան դեսպան Մր. Սթրաուս պատիւ ունեցան ոչ-պաշտօնապէս ներկայանալու Ն. Կ. Վեհափառութեան։»

ՊԵՏԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴՈՅ որոշմամբ, որ վաւերացած է կայս. Իրատէով, Հալէպի եւ Արքեպեղագոսի միւս կղզիներն ընդծովեայ հեռագրաթելերով իրարու հետ հաղորդակցութեան մէջ պիտի դրուին։

ՊԵՐՈՒԹԻ նահանգին ժողովրդեան մէկ տարի պայմանաժամ տրուեցաւ, որպէս զի Օսմանիէ Թէզքէրէսի չունեցողները փութան առնուլ առանց տուգանքի։

ԱՆՁՆԱԿԱՆ ՎՆԱՍՈՒՑ հատուցման համար Յունաստանէ առնուած 100,000 ոսկիէն մասնաւոր գումար մը պիտի սահմանուի Եանեայի իսլամ եւ ոչ-իսլամ ժողովրդոց կրօնական շէնքերուն նորոգման, որք վերջին պատերազմէն վնասուած էին։

ԳԱՒԱՌԱՑԻ ԺՈՂՈՎՐԴԵԱՆ ՏՈՒՐՔԵՐԸ.—Անատոլուի նահանգաց ընդհ. քննիչ Շաքիր փաշա կարեւոր տեղեկագիր մը մատուցած է Բ. Դրան, որով կ'առաջարկէ գաւառացի ժողովրդեան տեսակ տեսակ տուրքերը միացնել եւ ամենքը միասին գանձել։ Այս կերպով թէ՛ տուրքերուն գանձումը պիտի դիւրանայ եւ թէ Օսմ. գանձը պիտի օգտուի։ Այս տեղեկագիր այժմ կ'քննուի Պետական Խորհրդոյ քաղաքային ճիւղին մէջ։

ՍԱԳԱՐԻԱ շոգենաւն երէկ մայրաքաղաքս բերաւ այն արաբական 100 երիվարներն ու 10 տաճիկ ուղտերը, զորս Նէճտի Շէյխերէն Իպն-իւր-Րէշիտ նուիրած էր Կայս. ախոռներուն համար։ Շէյխին մարդոցմէն եօթն հոգի ձիերու երամակին կ'ընկերանային, ինչպէս նաեւ Սուրիոյ կուսակալութեան կողմէ ալ մասնաւոր անասնաբոյժներ։ Կայս. Թիկնապահ Զերքեզ Մէհմէտ փաշա, շոգենաւ երթալով, բարի գալուստ մաղթեց Շէյխերուն եւ զանոնք առաջնորդեց Կայս. հիւրանոցը։ Ձիերն եւ ուղտերն ալ Կայս. ախոռները տարուեցան։ Նոյն շոգենաւին մէջ կ'գտնուէր նաեւ արաբական ազնուազգի նժոյգ մը զոր ղրկած էր Սուրիոյ Կուսակալը։

ՀԻՃԱԶԻ նահանգին կուսակալ եւ զինուորական հրամանատար Ահմէտ Րաթիպ փաշա, քննական պտոյտ մը կատարելու համար, Ճիտտէ ուղեւորեցաւ։

ՊԵՏԱԿԱՆ Խորհուրդն այս պահուս կ'քննէ սա կարեւոր խնդիրը թէ Թուրքիա ներածուած խարդախեալ դեղերն, ուտեստներն ու ըմպելիքներն ի՞նչ պէտք է ընել. ե՞տ դարձնել, եթէ ոչ գրաւել եւ ներածողներն ալ տուգանքի եւ պատժոյ ենթարկել։ Այս կարեւոր խնդրոյն վրայ տակաւին որոշում մը չէ տրուած։

ԹՐԱՄՈՒԷՅՆԵՐԸ.—Արդէն ծանուցինք թէ Պետական Խորհուրդն, ի նկատ առնելով Քաղաքապետութեան դիտողութիւնը Թրամուէյի Ընկերութեան դէմ, որոշած էր պայմանաժամ մը տալ անոր, որպէս զի իր պայմանագրին համաձայն պէտք եղած բարեկարգումներն ի գործ դնէ։ Կ'լսենք թէ Պետական Խորհրդոյ տուած պայմանաժամը վեց ամիս է։

ՌՈՒՄԱՆԱԿԱՆ լրագիրք կ'ծանուցանեն թէ Քէօսթէնճէի եւ Պոլսոյ միջեւ ընդծովեայ հեռագրաթել մը զետեղելու խորհուրդ կայ։ Այս խորհուրդ ի գործ պիտի դրուի, երբ Պուքրէշի եւ Պերլինի միջեւ նոր հեռագրաթելին շինութիւնն աւարտի։ Այս կերպով, Պուքրէշ ուղղակի յարաբերութեան մէջ պիտի գտնուի Պոլսոյ եւ Պերլինի հետ։

ԴԱՍՏԱՍՏԱՆ.— Պետական Խորհրդոյ որոշմամբ դատաստանի ենթարկուեցաւ Իզկիւպի գաւառակին Գայմագամ Աթըֆ պէյ, որ իր պաշտօնին մէջ զեղծումներ գործած է։

ՍԷԼԱՆԻԿԻ մաքսատան մէջ կարգ մը «ոքֆ-ռներ» գրաւուած էին իբրեւ խարդախեալ, եւ ներածող վաճառականներուն ու մաքսային իշխանութեանց միջեւ վէճ մը ծագած էր։ Կայս. բժշկական վարժարանը վճռի նիւթ եղած «ոքֆ-ռները» տարրալուծելով, անգլիականներն անխարդախ գտաւ, իսկ գերմանականները՝ կեղծ ու խարդախուած։ Հետեւապէս, մաքսային իշխանութիւնք, հաստատ երաշխաւորութիւն առնելէ վերջ, ետ պիտի դարձնեն կեղծ սոլֆաթները։

ԿԱՅՍ. զինուորական վարժարանի այս տարուան շրջանաւարտք Օսմ. զօրաբանակներուն մէջ պաշտօնի պիտի կոչուին։

ՊԱՐՍԻԿ սեղանաւորք, միջնորդք եւ յանձնակատարք եւս, Օսմ. հպատակներու պէս, ԲԷԴԷԼ-ի տուրք վճարելու պարտաւոր են։ Քաղաքապետութիւնն հարցուցած էր թէ ի՞նչ միջոց պէտք է ի գործ դնել այն Պարսիկներու դէմ, որք չեն ուզեր Թէզքէրէ առնել. Բ. Դուռը պատասխանեց թէ Օսմ. հպատակներու դէմ ի՞նչ միջոց որ կ'գործադրուի, նոյնը պէտք է ընել։

ԹՈՒՐՔԵՒՀԷԼԼԷՆ հիւպատոսական Պայմանագրի յանձնաժողովն, իր նախընթաց աւուր նստին մէջ, զբաղեցաւ այն յօդուածներու քննութեամբ, որք հելլէն հպատակաց ժառանգական խնդիրներուն եւ տուրքերուն կ'վերաբերին։

ՕՍՄ. ՊԱՆՔԱՅԻ տնօրէնութիւնն իր պաշտօնէից ամսականներէն %ին 4ը վար կ'դնէր եւ անոր վրայ իր կողմէ ալ % 6 աւելցնելով, գոյացած գումարէն թոշակ կ'վճարէր հանգստեան կոչուող պաշտօնէից։ Իգտամ կ'իմանայ թէ Օսմ. Պանքայի ընդհ. տնօրէն Սըր Հ. Լանկ, 4 տարիէ ի վեր %ին 4ին դիզուած գումարը, Դեկտ.ի վերջը, պաշտօնէից պիտի վերադարձնէ եղեր, եւ այսուհետեւ Պանքային կողմէ աւելցուցած % 6ով միայն պիտի վճարէ հանգստեան թոշակները։

ՄԱՔՍԱՅԻՆ Վարչութիւնը, Միտիլլիէ բերուած 36 տակառ ձէթ բժշկական քննութեան ենթարկելով, անոնց խառնուրդ ըլլալն հաստատեց եւ արգելքի տակ դրաւ։

ԿԱՅՍ. Դ. ԶՕՐԱԲԱՆԱԿԻՆ շրջանակին մէջ գտնուած վաշտերուն թիւը վերջին ժամանակներս այնքան աւելցած է որ արուեստական գունդերն, իրենց ներկայ գործիքներով եւ միջոցներով, չեն կրնար բաւել զօրաց պէտքերուն։ Ընդհ. հրամատարութիւնն արտօնութիւն խնդրած էր Երզնկայի Տէպպաղհանէն ընդարձակել եւ գործաւորներուն թիւն աւելցնել, զօրաց հանդերձեղինաց պէտքերը ժամանակին հոգալու համար։ Սպարապետութիւնը խնդրուած արտօնութիւնը տուաւ։

ԴԱՄԱՍԿՈՍԻ զինուորական հիւանդանոցը պիտի ընդարձակուի, որ կայս. Ե. Զօրաբանակին պէտքերուն անբաւական կուգար։

ՄԷՃԻՏԻՑԷ Թորփիլանաւն, որ Դարդանէլ կ'գտնուէր, երէկ մայրաքաղաքս եկաւ եւ արքունի նաւարանը մտաւ։

ՄԱՀՍՈՒՍԷԻ Քարիս շոգենաւով երէկ 400 նոր զօրք ղրկուեցան Հիճազ։

ԲԵՂՄՆԱՒՈՐ ՀՐԷՈՒՀԻՆ.—Գրճասալի գաւառակին մէջ, Կիւմիւլճինէէցի Հրեայ Նանայի կինն երեք զաւակ մէկէն ծներ է, երկու մեռած մանչ, եւ մէկ ողջ աղջիկ։

ՀՐԴԵՀ. — Սրէկ գիշեր ժամ 9ին Հասըր Իսկէլէսիի կողմը, Թղթավաճառի մը խանութէն հրդեհ ծագելով, 2 վաճառատուն եւ 2 խանութ հրոյ ճարակ եղան։

ՏԻԿԻՆ ՀԻՐՇԻ հիւանդութիւնն սկսած է մտահոգութիւն պատճառել։ Պառոնուհին, որ արդէն 66 տարեկան է, երկու ամէ ի վեր անկողնոյ կ'ծառայէ։ Հաշիւ եղած է թէ վերջին երկու տարուան մէջ աւելի քան 90 միլիոն ֆրանք տուած է բարեգործական հաստատութեանց։ Ասկէց զատ Վիեննայի եւ Բէշդայի մէջ բարեգործութեան գրասենեակներ կ'պահէ, որք տարեկան 120,000 ֆիօրինի նպաստ մը կ'ընդունին։

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ ելմտական նախարար Մ. Թէատորով, որ Վիեննա գացած էր պուլկարական արժեթղթոց փոփոխման համար, նախընթաց օրը Սոֆիա վերադարձաւ։ Փոփոխման ծրագիրը դեռ բոլորովին չէ որոշուած։ Բանակցութիւնք ի մօտոյ պիտի վերսկսին Սոֆիայի եւ կամ Վիեննայի եւ Պերլինի մէջ։ Սակայն ելմտական նախարարն իր ուղեւորութենէն գոհ վերադարձած է, վասն զի յաջողած է Արեւելեան Ռումէլիի երկաթուղւոյ գործին կարգադրութեան սահմանուած 35 միլիոն փոխառութենէն մնացեալ 7 միլիոնն ստանալ։

ԿՐԵՏԷ.—Ռէթիմոյի իսլամ ժողովրդը Ռուսիայէ ղրկուած նպաստներ ստացաւ, ինչպէս ալիւր, գարի եւ աղ։ Տեղական իշխանութիւնք 35 դպրոց բացին։

ՄԵԾ ՀՐԴԵՀ ՅՕՏԵՍԱ.—Օտեսայէ կ'գրեն թէ Դեկտ. 3ին (Ռ. Ն.) Վայնշթէյնի մեծ ջաղացքն այրեր է իր յարակից մասերով։ Հրդեհը 48 ժամ տեւեր է, որով կ'հասկցուի ջաղացքին ընդարձակութիւնը։ Մեքենաներու ճիւղն եւ ալիւրի քանի մը մթերանոցներ միայն ազատուեր են։ Վնասն 800,000 րուպլէն աւելի կ'հաշուի։ Հարիւրաւոր գործաւորներ անպատսպար մնացեր են, եւ իշխանութիւնք միջոցներ ձեռք առեր են այս չքաւորներուն օգնելու համար։

ՎԻԼՀԷԼՄ կայսրն ու կայսրուհին, յայտնի է թէ, մասնաւոր գումար մը սահմանած էին Հէրէքէի Կայս. գործարանին մէջ աշխատող ինն աղջիկներու օժիտը պատրաստելու համար, երբ ամուսնանային։ Գերմանական դեսպանատունը շաբթուս Օսմ. Պանքային յանձնեց սոյն գումարը։

ՀԱՆՐՕԳՈՒՏ շինութեանց նախարար Մահմուտ Ճէլալէտտին փաշայի հիւանդութիւնը ծանրացաւ։

ԱՐՋԱՌԱԽՏ. —Տիարպէքիրի Չերմէք գաւառակին Հաճըլար գիւղին մէջ, արջառախտ ծագած է, որուն 250 արջառ զոհ գացած են մէկ շաբթուան մէջ։

ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՈՅ ՄԵԾ ՊԱՐԳԵՒԸ.— Թուրք լրագիրք կ'գրեն ու կ'գրեն թէ երկաթուղւոյ վերջին վիճակահանութեան մեծ պարգեւը վիճակած էր Եօրկի անուն աղքատ գործաւորի մը, որ իբր թէ խելագարելով մեռեր է։ Սէրվէդ կ'ըսէ թէ այս մտային խանգարում զգացուած տարապայման ուրախութենէ յառաջ չէ եկած, այլ Եօրկիի աներձագին ծակաչքութենէն։ Երկու հոգի գնած էին բաղդատոմսն, Եօրկի եւ իր աներձագ. այս վերջինն ուզեր է ամբողջապէս իւրացնել 600,000 ֆր.ը՝ մահուան սպառնալեօք։ Ի վերջոյ թէեւ Պատրիարքարանը միջամտեր եւ կէս առ կէս բաժներ է գումարը, սակայն աներձագին ընկերները «դուրս մ՛ ելներ, աներձագդ քեզ պիտի սպաննէ» ըսելով, հէք Եօրկիի խելքը գլխէն թռուցեր են։ Եթէ ասիկա Բր-ի ծախողներու կողմէ հնարուած պատմութիւն մը չէ, հապա ի՞նչ է։

ԹԷՔՓԷ-ՊԱՇԻԻ Թատրոնին մէջ, նախընթաց գիշեր, Թատերասէրք տարբեր տեսարանի մ'ալ հանդիսատես եղան։ Պառոն Գալման Քէօլիչէր Գերմանացին վերջերս մենամարտի հրաւիրած էր Իզզէթ պէյը։ Պատասխան ստացած չըլլալով, նախընթաց գիշեր Թատրոնին մէջ անոր հանդիպեցաւ եւ պատասխան պահանջեց։ Իզզէթ պէյ պատասխանեց թէ երկրին օրէնքները կ'արգիլեն մենամարտը, մանաւանդ որ իրեն պատիւ չէր համարեր մենամարտիլ խօսակցին հետ։ Գերմանն իր չափը կորսնցնելով ապտակ մը տուաւ. ասոր վրայ Իզզէթ պէյ ալ գաւազանով լաւ մը դրօշմեց այս պատուախօս Գերմանը։ Թատրոնին տնօրէնին միջամտութիւնը վերջ տուաւ կռուին։ Սակայն Պառոնին բարկութիւնը չիջաւ, եւ ի վերջոյ ոստիկանութեան դիմեց։ Երկուքն ալ պաշ մը Ղալաթա-Սարայի պահականոցը տարուեցան, բայց ի վերջոյ յաջորդաբար արձակուեցան։

[Սերվէդ]

ԱԶԳԱՅԻՆ ՔՐՈՆԻԿ

Գարակէօզեան կտակի Ցանձնաժողովին վերջին նստին ի դիմաց Հիւանդանոցի Հոգաբարձութեան ներկայ եղեր է Սթամպուլեան Ցախոր էֆ.։ Ցանձնաժողովը այս կերպով ալ Նորատունկեան Գաբրիէլ էֆ.ի տունը պիտի գումարի։ Տակաւին Հոգաբարձութիւն եւ Ցանձնաժողով չեն կրցած համաձայնիլ թէ ի՛նչ ձեւով մուրհակ պիտի առնուի Գարակէօզեան էֆ.էն, եւ ի՛նչ ձեւով իր եղբօր կտակին ետ պիտի տրուի իրեն։ Հիմակ ալ կ՚ըսուի թէ 20,000 ոսկիի չէք մը առնուի Գրիգոր էֆ.էն, և այն չէքն իրեն ետ տալով, Հոգաբարձութիւնը տարուան մը համար 20,000 ոսկին փոխ տուած պիտի ըլլայ անոր, բայց դեռ որոշում չկայ։ Շատ գիտնական և յոյժ շահեկան խորհրդակցութիւններ տեղի կ՚ունենան ու տեսութիւններ և հայեացքներ կ՚պարզուին չէքի, փոխանակագրի, մուրհակի են. համեմատական արժէքներուն նկատմամբ։

— Տփղիսի Նահանգական դատարանին առջեւ հետաքրքիր դատ մը տեղի ունեցաւ անցեալները։ Շահվէրտեան անուամբ անձ մը «Նոր Դար»ի մէջ գիտողութիւն մը ըրած էր թէ տեղւոյն Ջօլինեան եկեղեցւոյ Սիմէոն քահանայ Աբրահամեան Տագլազարդի տօնի օրուան պաշտամունքի ժամանակ անվայել ընթացքի մէջ գտնուած է։ Այդ գիտողութեան համար յիշեալ քահանան դատի կանչած է Շահվէրտեանը։ Դատաւորը կ՚ջանայ երկու կողմերն հաշտեցնել։ Քահանան առաջարկութիւն չըներ, այն պայմանաւ որ Շահվէրտեան հերքէ իր գրածն եւ ներողութիւն խնդրէ։ Շահվէրտեան կ՚մերժէ, քանի որ վկաներով կ՚հաստատէ իր յայտարարութիւնը, բայց նկատելով որ ամբաստանեալը քահանայ մ՚է, ինք յանձն կ՚առնու հրատարակել թէ փոքրիկ անճշտութիւն մը սպրդած է իր գիտողութեան մէջ։ Ատով դատը կ՚վերջանայ։ Ատով քահանան ա՛լ աւելի վատ դրութեան մէջ ինկաւ, իր ընթացքը բոլորովին հաստատուելով։

— Շամախի, որ դրեթէ հայաբնակ գաւառ մ՚է ի Կովկաս, պիտի ըլլայ ռուս գաղթականներու բնակավայր։ Հողեր արդէն սահմանուեր են ատոնց հաստատմանը համար, կ՚ըսեն Կովկասեան լրագրեր։

— Դարձեալ Թուրքիացի գաղթական մը Գէորգ Այվազեան սպաննուած գտնուած է Հալաբարի Թաղին մէջ ի Տփղիս։

— Նորայր Բիւզանդացի շարք մը յօդուածներ կ՚հրատարակէ Կովկասեան թերթի մը մէջ Մովսէս Խորենացիի մասին, հաստատելու համար, գործածած լեզուին բառական և ստուգաբանական քննութեամբն, անոր հինգերորդ դարու հեղինակ ըլլալը։ Շատ ներհուն և հմտալի ուսումնասիրութիւն մ՚է որ յարգոյ գիտնականը կ՚ուղարկէ Շուէտէն։

— Երէկ Խառն Ժողովը գումարեցաւ Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ, նախագահութեամբ Ս. Պատրիարք Հօր և ատենապետութեամբ Ստեփան Փաշա Ասլանեանի։ Ժողովը ի մէջ այլ յարաբերական խնդրոց զբաղեցաւ հետեւեալ խնդիրներով։ Զմիւռնիոյ առաջնորդ Ներսէս եպս. հրաժարական մատուցած էր իր պաշտօնէն, յայտնելով թէ չի կրնար այլեւս արդիւնաւոր լինիլ իր պաշտօնավարութիւնը նոյն վիճակին մէջ։ Եւ թէպէտ Խառն Ժողովը ինչ ինչ օրինական գիտողութիւններ ըրած էր, Զմիւռնիոյ առաջնորդի խնդրոյն մէջ տեղւոյն ժողովոց ըրած տնօրինութեանց դէմ, սակայն նկատելով որ Ներսէս եպս. ինքնաբերաբար կ՚հրաժարի, խնդիրը փակեալ համարեց և ընդունելով անոր հրաժարականն, որոշեց նոր ընտրութեան հրահանգ ուղղել։— Ժողովը ուշադրութեան առաւ Զմշկածագի առաջնորդական տեղապահին եւ տեղւոյն Գաւառ. Վարչութեան կողմէ ուղղեալ գրութիւններն առաջնորդական ընտրութեան համար, եւ նկատելով որ վիճակն անբաւական կ՚գտնուի առանձին առաջնորդ մ՚ունենալու, նոյն վիճակին հովուութիւնն յանձնեց Զարսանճագի առաջն. տեղապահ Տ. Մակար վրդ.ի, իսկ Զմշկածագի առաջն. տեղապահ Տ. Թաթուլ վրդ.ն ալ Պալըքեսիրի վիճակին առաջն. Տեղապահ կարգեց։— Դարձեալ վարչական Նախորդ տնօրինութեամբ մը Երզնկայի առաջնորդարանին յանձնուած էր Գուրուչայի թեմերու հովուութիւնը. Խառն Ժողովը Քէմախի հովուութիւնն եւ նոյն առաջնորդարանին յանձնել յարմար դատեց։— Որոշուեցաւ հրահանգ ուղղել Աղթամարայ կաթողիկոսական տեղապահ Տ. Արսէն վրդ.ի տնօրէն Խորհուրդ մը կազմելու համար ի բարեկարգութիւն վանական գործոց։

— Ուսում. Խորհուրդը վերստին զբաղելով Պալաթու Խորէնեան վարժարանի խնդրով, նկատեց թէ միեւնոյն անձը չէ կարող վարժարանի մը հոգաբարձու ըլլալ և այդ վարժարանի մէջ ուսուցչական պաշտօն վարել։ Հետեւաբար որոշեց յանձնարարել տեղւոյն Թաղ. Խորհրդոյն որպէս զի վարժարանին Օգնական-ուսուցիչ Գափամաճեան Գառնիկ էֆ. հրաժարի կամ հոգաբարձութենէն և կամ դըպրոցին մէջ ունեցած ուսուցչի պաշտօնէն։ Որոշեց հրաւիրել նաև Թաղ. Խորհուրդն որ հրաժարեալ Տնօրէն-Դաստիարակի՝ Թէյեան Խնդյ էֆէնտին վերահաստատէ իր նախոր պաշտօնին մէջ։— Պաշտօն յանձնեց կրթական Տեսչին և Քարտուղարին որ ձեռնարկեն մայրաքաղաքիս ազգային վարժարանաց 1898-99 տարւոյ վիճակացոյց-պատկերի պատրաստութեան։

— Ս. Պատրիարք Հայրն յանձնարարեր է Ուսում. Խորհրդին Գրենական նոր Ցանձնաժողով մ՚ընտրել։

— Հանգուցեալ Թորոս էֆ. Գաբամաճեանի յուղարկաւորութեան առթիւ՝ փոխան ծաղկեպսակի նուիրած են Ազգ. Հիւանդանոցի Տեարք՝ Գաբամաճեան եղբարք 4 Օսմ. ոսկի, Բարթիկ Մընտիկեան 1 Օսմ. ոսկի և Թորոս Տէմիրճիպաշեան 40 ղրշ.

Այրի Տիկին Տիրուհի Մըսըրեան և զաւակունք Տէր և Տիկին Ցովհաննէս Արսլանեան և զաւակունք ցաւօք սրտի կ՚ծանուցանեն զդառնաղէտ մահն

ԳՐԻԳՈՐ ԷՖ. ՄԸՍԸՐԵԱՆԻ

որ յետ կարճատեւ հիւանդութեան հանգեաւ ի Տէր երէկ ի ժամ 4 ի Մեծ Կղզի։ Ուստի կ՚հրաւիրուին ազգականք եւ բարեկամք յուղարկաւորութեան տխուր հանդէսին որ պիտի կատարուի վաղը, կիւրակէ, ի ժամ 6 [ը. թ.] ի Ս. Աստուածածին եկեղեցւոյ Մաքրի գիւղի, ուր արդէն փոխադրուած ըլլալով հանգուցելոյն մարմինն, յառաջ քան Ս. Պատարագ պիտի մատուցուի և անտի գիւղին ազգ. գերեզմանատունը փոխադրուելով անդ պիտի ամփոփուի։

Մեծ Կղզի, 28 Նոյ. 98.

Սիրքէճիէն շոգեկառք կ՚մեկնի ի ժամ $5^1/_2$ [ը. թ.]

Մահազդ չընդունողներէն կ՚խնդրուի ներկայս իբր այն ընդունիլ։

''ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ,,Ի ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐԸ

ԳՈՐԾԱԿԱԼ [Ատաբազար].—Եկած չէ, ու վճարուած չէ։ Ըսել իրենց որ փութացնեն։

ԳՈՐԾԱԿԱԼ [Խարբերդ]. — Գումարը ժամանակին հասած է մեզ, և հաշիւները կարգադրուած։ Նոր ընկալագիրք կ՚ղրկուին։

ԳՈՐԾԱԿԱԼ [Նիկոմիդիա]. — Վերջին գումարին հաշիւները ղրկուին, եւ Բ. շրջանը փակուի։

ԳՈՐԾԱԿԱԼ [Պարտիզակ].— Ըսէք իրենց որ չտպուածները չեն պահուած։

ԳՈՐԾԱԿԱԼ [Աֆիոն-Գարահիսար].—Հաշիւները փութացուցէք։

ՌԱՀՈՆԵԱՆ ԷՖ. [Մեծ Նոր Եորք].— Ձեզ վերադարձուցինք այն ընկալագիրը զոր Օննիկ էֆ. Լութֆեան տուեր է ձեզ՝ գումար մը գանձելով որ չէ հասած մեզ։ Հաճեցէք պահանջել ի Պրուսա։

ԱՅՍ ԱՒՈՒՐ ԹՂԹԱԲԵՐ

ՄՐ. ՄԱՔԻՆԼԻԻ ՊԱՏԳԱՄԱԳԻՐԸ

Քուպայի խաղաղութիւնը. — Ցարաբերութիւն Անգլիոյ հետ. — Բաց դուռն ի Չինաստան. — Նիքարակուայի Ջրանցք. — Ցառելեալ բանակին և նաւատորմին։

Նախագահն իր պատգամագրին մէջ կ՚ըսէ թէ վերջին պատերազմին պատճառած բեռները մէկ կողմ թողլով, ամերիկեան ժողովուրդը կ՚ուրախանայ տեսնելով երկրին բարօրութեան եւ զարգացման խիստ գոհացուցիչ եւ յարաճուն աստիճանն, որոյ ապացոյցն է գործերու նմանը չտեսնուած առատութիւնն ու շահաւորութիւնը։ Խորհրդարանին բովէն անցած Եկամտից Օրէնքը ճոխացուց պետական գանձն, այդ օրէնքին հեղինակներուն բոլոր հաշիւները իրականացնելով։ Հասարակաց դրօշին տակ եւ արդար դատի մը համար զինուորական ծառայութիւնը զօրացուց ազգային ոգին, եւ աւելի քան երբեք շաղախեց, ամրացուց եղբայրական կապերն երկրին մէն մի հատուածի մէջտեղ։

Սպանիոյ հետ վէճին պատմութիւնը

Պատգամագրին գլխաւոր մասը կը կազմեն պատերազմն ու անոր նախընթաց եւ հետեւորդ պարագաները։ Նախագահը Քուպայի ապստամբութեան և Սպանիոյ հանդէպ Միացեալ-Նահանգաց պարտականութեան մասին իր տարեկան վերջին պատգամագրին մէջ ըսածները կ՚յիշեցնէ, և Սպանիոյ յաջորդական անյաջողութիւնները կղզին խաղաղեցնելու համար։ Ակնարկեց նաև Քուպայի խեղճ գեղջուկներուն ճամփախրուելէն յառաջ եկած մահերուն սոսկալի աճման, եւ պատերազմին անընդհատ շարունակման առանց բանաւոր ծրագրի մը, միմիայն սոսկալի և յուսահատական բաղխումներով, զուրկ ամէն ռազմագիտական արդիւնքէ։ Այդ միջոցին պատահեցաւ նաեւ Հավանայի նաւահանգստին մէջ Միացեալ Նահանգաց Մէյն մարտանաւին փճացումն, երբ միջազգային քաղաքավարութեան եւ բարեկամութեան պաշտօն մ՚ունէր — արկած մը կասկածելի բնութեամբ, որոյ ազդած սոսկումը գրգռեց խորապէս ամերիկեան ազգին սիրտը։ Մեր ազգային նկարագիրը պարզող պաղարիւն և յամառ ողջմտութեան փայլուն ապացոյց մ՚է որ արդէն Քուպայի նախընթաց դէպքերէն խորապէս զգածեալ վեհանձն ժողովրդին տրուած այս զարշելի հարուած, չշարժեց զայն իսկոյն յուսահատ որոշում մը տալու, այլ եւ չհանդուրժելով որ ամերիկեան դուռներուն մօտիկն երկար տեւէ այդ վտանգաւոր եւ անկարգ վիճակ, որ կարելի ըրաւ Մէյնի փճացման պէս արկած մը, որի՛ կողմէ ալ որ գործուած ըլլայ ան։ Բայց դարձեալ յաղթանակեց արդարութեան բնազդումն և ամբողջ ազգն անձկանօք սպասեց անմիջապէս ձեռնարկուած քննութեանց արդիւնքին։ Քննիչ Ցանձնաժողովն հաստատեց թէ պայթման ծագումն եղած է արտաքին ընդծովեայ ական մը, եւ դրական վկայութեան մը բացակայութեան պատճառաւ միայն չկրցաւ ճշդել հեղինակին պատասխանատուութիւնը։ Համառօտիւ պատմելով պատերազմին գլխաւոր երեւոյթները, Պատգամագիրը կ՚յայտարարէ թէ կեանքի և ստացուածքի անօգուտ կորուստ չպատճառելու համար միայն Ամերիկա անմիջապէս չձեռնարկեց կանուխէն ռմբակոծել և գրաւել Մանիլան։ Նախագահը կ՚յիշատակէ Սպանիոյ նաւային պատրաստութեանց կորուստ, եւ իբրեւ ուրախառիթ պարագայ կ՚ակնարկէ Սէրվէրա Ծովակալին Հօպսըն տեղակալի մասին քաղաքավարական ընթացքը։ «Այս դէպքերը նկարագրելով, կ՚շարունակէ Պատգամագիրը, միշտ կ՚յիշենք մեր հոգեւոր պարտաւորութիւններն առ Տէր Աստուած մեր՝ որ անքուն ակամբ կ՚հսկէ մեր վրայ և որ առաջնորդեց մեզ անվտանգ»։

Նոր ստացուածոց ապագայ կառավարութիւնը

Ցայտարարելէ ետք թէ Քուպայի պարպումն յառաջիկայ Ցունվ. 1էն առաջ պիտի չաւարտի, Նախագահը կ՚ըսէ թէ հիմա քննութեան պիտի չառնէ նոր ստացուածներուն կառավարութիւնը կամ ապագան։ Այսպիսի քննութիւն մը Հաշտութեան Դաշնագրին կնքումէն ետք միայն պատշաճ է ընել։ Առ այժմ, և մինչեւ որ Խորհրդարանը տարբեր օրէնք դնէ, Նախագահին պարտքն է շարունակել զինուորական կառավարութիւններն որք ի գործ կ՚դրուին կղզիներուն գրաւումէն ի վեր, և ժողովրդեան տալ կենաց և ընչից ապահովութիւն, եւ քաջալերել զայն արդար և բարերար վարչութեամբ մը։ «Քուպայի խաղաղացումէն անմիջապէս ետք, կ՚շարունակէ Նախագահն, հարկ պիտի ըլլայ ժողովուրդն ուղղել որ անձամբ իրեն համար կառավարութիւն մը հաստատէ։ Կարեւոր է որ այդ ժողովրդեան հետ մեր յարաբերութիւնք բարեկամական նկարագիր մ՚ունենան, և մեր առեւտրական յարաբերութիւնք ամուր եւ փոխադարձ ըլլան։ Մեր պարտքն է բոլոր յարմար միջոցներով աջակցիլ ժողովրդին, որպէս զի շինէ կղզիին աւերեալ վայրերը, քաջալերել ժողովրդին արհեստներն, և նպաստել անոնց որ ազատ և անկախ կառավարութիւն մը հաստատեն, այսպէս իրականացնելով Քուպացի ժողովրդեան իրաւացի բաղձանքները։ Սպանիական վարչութեան պէտք է յաջորդէ արդար, բարեացակամ և մարդասէր կառավարութիւն մը, Քուպայի ժողովրդեան կողմէ ստեղծուած, եւ որ կարող ըլլայ կատարելու ամէն միջազգային պարտաւորութիւններ, քաջալերելով արհեստները, բարգաւաճումը, ճարտարարուեստ, և խաղաղութիւն ու բարեացակամութիւն յառաջ բերել բոլոր բնակիչներուն մէջ, ինչ որ ալ եղած ըլլան իրենց յարաբերութիւնք անցելոյն մէջ։ Նոր կառավարութեան մէջ ո՛չ վրէժխնդրութիւն, ոչ ո և է կիրք պէտք է տիրեն։ Մինչեւ որ կղզիին մէջ տիրապետեն կատարեալ անդորրութիւն և հաստահիմն կառավարութիւն մը, զինուորական գրաւումը պիտի շարունակուի»։ Քիլիի և Արժանդինի սահմանագլխին վէճին ակնարկելով, Նախագահը կ՚յայտարարէ թէ ուրախ է ըսելու որ վեհ. Վիքդորիա Թագուհին այդ վէճին իրաւարար կարգելու գործողութիւնք աւարտած են։ Մր. Մաքինլի յիշատակեց ամերիկեան ժողովրդեան ցաւակցութիւնն Աւստրիոյ Էլիզաբէթ Կայսրուհւոյն եղերական մահուան առթիւ։ 1897 Սեպտ.ին ի Լադիմէր աւստրօ-մաճառ հպատակներու սպանութեան և վիրաւորման դէպքերուն ակնարկելով, որոց համար Աւստրիական կառավարութիւնը փոխարինութիւն պահանջած էր՝ հիմնուելով սա՛ կարծիքին վրայ թէ այդ պէտքեր յառաջ եկած են իշխանութեանց անարդարանալի զեղծումներէն, Նախագահը կ՚ըսէ թէ Լադիմէրի Նահանգապետն ու Երեսփոխանք արդարացան, ապացուցուած ըլլալով որ սանք իրենց պարտաւորութիւնք կատարեցին, և թէ կառավարութիւնն իր բոլոր տրամադրելի միջոցներով կ՚յուսայ այս մասին համաձայնիլ Աւստրիոյ-Հունգարիոյ հետ, եթէ սակայն այս վերջին պետութիւն դարձեալ չպնդէ իր պահանջած դրամական հատուցման վրայ քննութեան արդիւնքին հասու ըլլալէ ետք։ 1897ի Պրուսէլի Ցուցահանդէսին մէջ ամերիկեան ցուցադրութիւնք բացառիկ մըցանակներ շահեցան բաղդատմամբ միւս երկիրներու ցուցադրութեանց թուոյն եւ տեսակին։ Աշխարհի առեւտրական հրապարակներուն վրայ ամերիկեան ազգին կարողութիւնն յայտնող այս տեսակ արդիւնքի մը արժէքն ակներեւ է։ Նախագահը կը հաւանի որ Ամերիկա միշտ ընդունի միջազգային ցուցահանդէսներու հրաւէրն և Պատուիրակներ ղրկէ, և կը յուսայ թէ Պելճիա պիտի թուլցնէ ամերիկեան արջառներուն ներածման վրայ դրած ծանր մաքսերը։ Կ՚յուսայ նաեւ թէ Պելճիոյ կառավարութիւնն ամերիկեան պահծոյ եւ աղած միսերուն ներածման մասին աւելի նպաստաւոր փոփոխութիւններ պիտի ընէ։

Նիքարակուայի Ջրանցք

Խորհրդարանին պիտի ներկայացուի Նիքարակուայի Ջրանցքին Ցանձնաժողովին տեղեկագիրը։ «Նիքարագուայի և Քոսդա Րիքայի կողմէ ամերիկեան Ծովային Ջրանցի ընկերութեան տրուած արտօնութիւնը նկատի առնելով, և ընկերութիւնը նոր արտօնութեանց համար նոյն պետութեանց դիմած եւ նպաստաւոր ընդունելութիւն գտած ըլլալով, չեմ վարանիր համոզումս յայտնելու թէ ազգային պատիւը միջազգային ջրանցի մը կառուցման նկատումները կ՚պահանջեն որ խնդիրը իր ներկայ վիճակին մէջ, մինչև Ջրանցի Ցանձնաժողովին իր տեղեկագիրը տայ և Խորհրդարանն առիթ ունենայ յառաջիկայ նստաշրջանին մէջ վերջնական կարգադրութիւն մ՚ընելու այս մասին առանց փոյթ հասցնելու ներկայ պայմաններուն, ըլլալիք ո և է փոփոխութեամբ։» Նախագահն յայտարարելէ ետք թէ սահմանական այս մասին որոշ գործողութիւն մը ներկայ նստաշրջանին մէջ, եթէ կ՚ուզէ անցեալին մէջ եղած աշխատութեանց օգտակար ըլլալ և երկու ովկիանոսներն իրարու կցել, կ՚ըսէ. «Այս ջրանցքին շինութիւնն առաւել քան երբեք անհրաժեշտ է, և մեր քաղաքականութիւն ամէն ժամանակէ աւելի հիմա ուժգին կերպով կ՚պահանջէ որ ամերիկեան կառավարութեան ձեռքին մէջ ըլլայ այդ ջրանցի հակակշիռը։ Տարակոյս չունիմ որ Խորհրդարանը պիտի գնահատէ այս կէտը։»

Դէպքերն ի Չինաստան

Ծայրագոյն Արեւելքի ակնարկելով, Պատգամագիրը կ՚ըսէ. «Միացեալ Նահանգներն անտարբեր հանդիսատես չեն Չինաստանի մէջ անցած դարձած արտասովոր դէպքերուն, որով Չինաստանի ծովային գաւառներն քանի մը մասերը կ՚մտնեն եւրոպական զանազան պետութեանց հակակշռին տակ. բայց նորոգ գրաւողները խոստացած են ո և է բացառիկ միջոցներով չխաթարել ընդարձակ վաճառականութեան, մեր քաղաքացիներուն գործունէութեան և Չինաստան մեր արտածմանց, որոց համար հրապարակներ շինած ենք։ Այս պատճառաւ մեր երկիր ստիպուեցաւ Թատերաբեմին վրայ դերասան մ՚ըլլալ։ Ազգերու մէջ մեր դիրքին բերմամբ Խաղաղական ովկիանոսի ափունքներուն վրայ մեծ մաս մը ունենալով, եւ Ծայրագոյն Արեւելքի հետ ուղղակի վաճառականութիւն ունենալով, որ հետզհետէ կ՚ընդարձակուի, Ամերիկա եւ արդարապէս կրնայ պահանջել յարգանք և բարեկամական վարմունք այդ մասին։ Նպատակս պիտի ըլլայ այդ կողմերը մեր ընդարձակ շահերը պաշտպանել ամէն օրինաւոր միջոցներով որ կ՚պատշաճին մեր կառավարութեան յարատև քաղաքականութեան։ Տարիներու պայմանաժամով Գերմանիոյ, Մեծն-Բրիտանիոյ և Ռուսիոյ վարձու տրուած Քիաօ-Չէույի, Ուէյ-Հայ-Ուէյի, Բորդ-Արթուրի և Դա-Լիէն-Վանի գաւառներն, ինչպէս ծանուցուեցաւ, բաց պիտի ըլլան միջազգային վաճառականութեան, որչափ ատեն որ տեւէ օտարներու գրաւումն և ցորչափ ամերիկեան քաղաքացիներու և անոնց վաճառականութեան հանդէպ տարբեր ընթացքի մը չի հետեւին, մեր կառավարութեան փափաքն իրականացած կ՚ըլլայ։» Պատգամագիրը Խորհրդարանէն արտօնութիւն կ՚խնդրէ Ցանձնաժողով մը կազմել, որպէսզի Չինաստանի առեւտրական եւ արհեստական պայմանները ուսումնասիրէ եւ տեղեկագրէ թէ Միացեալ Նահանգաց նախնական արտադրութեանց եւ տարազգործութեանց համար չինական հրապարակներուն վրայ ի՛նչ պատեհութիւններ կամ արգելքներ կան։ Նախագահը կ՚աւելցնէ. «Սակայն անհանգիստ ըլլալու իրաւացի պատճառները չեն պակսիր, որովհետեւ քանի մը չինական գաւառներ վարակուած են օտարներու դէմ իրենց հին հակառակութեամբ և նախապաշարումներով։ Միացեալ Նահանգաց Բեքինի դեսպանին հրահանգ տրուեցաւ ամէն պաշտպանութիւն լիովին ձեռք առնել, եթէ վտանգուին ամերիկեան շահերն, եւ անձի կամ ստացուածքի ապօրինի զրկումի մը առջեւ անմիջապէս փոխարինութիւն մը պահանջել պարագային յարմար։ Մարտանաւեր պահակ պիտի մնան ի Դիէնձին, միշտ պատրաստ դիտելու անկարգութիւններն, որք կրնան նոյն իսկ Չինաստանի մայրաքաղաքն հասնիլ, որպէս զի կարող ըլլանք գործել, եթէ ըը ներկայանայ։ Միեւնոյն ատեն պահնորդներ ղրկուած են ի Բեքին մեր դեսպանը պաշտպանելու, ինչպէս ուրիշ ազգեր նմանօրինակ միջոցներ ձեռք առած են։» Ակնարկելով Քոլոմպիոյ որ Իտալացի Չէրուդիի դրամական հատուցման մասին Քլիվլէնտ Նախագահին իրաւարարութեան վճիռն լիովին չկրցաւ գործադրել, Պատգամագիրը ցաւ կ՚յայտնէ այս տեսակ սխալ քայլի մը համար։

(Մնացեալը ԲՇ.)

ՄՐՑՈՒՄ ԿՈՐՏՈՆ ՔՈԼԷՃԻՆ ԴԷՄ. — Ֆրանսացիք ալ կրթարաններ կ՚հիմնեն ի Սուտան. — Հասկցանք թէ ի՛նչ ըսել կ՚ուզէ եղեր Սըր Էտմընտ Մոնսըն, Բարիզի անգլ. դեսպանը, Բրիտանեան Առեւտրական Սենեկին տարեկան գումարման մէջ բողոքելով՝ անգլ. կրթարանաց մրցակից կրթարաններ հիմնելու գաղափարին դէմ։ Հիմա մեր աչքին առջեւ է Ֆրանսայի գաղթային կուսակցութեան բերան Մ. Ֆրանսուա Տըլօնքլի առաջարկն, որ Բարիզի վերջին թերթերուն մէջ կը գրէ թէ «Քանի որ Անգլիացիք Խարթումի մէջ Կորտոնեան կրթարանը կը հիմնեն, մեք ալ, ֆրանսական ազդեցութեան օգտին համար, պէտք է ժամանակ չկորսնցնենք Խարթումի մէջ հիմնելու Էքօլ տը Ֆաշօ դպրոցն և ի Ֆաշոտա՝ Էքօլ Մառշան մը։ Այս գաղափարով կարգ մը Ֆրանսացիք գործի ձեռք զարկած են։ Պէտք եղած գումարին մեծագոյն մասն արդէն ապահովուած ենք ստորագրեան նուէրներով։ Խարթում և Ֆաշոտա, Եգիպտոսէ կախում ունենալով, ենթակայ են հիւպատոսական (քափիդիւլասիոնին) իրաւասութեան, և հետեւապէս, ինքնօրէն իրաւունք ունինք հոն ֆրանսական պետական դպրոցներ հիմնելու։ 1884 էն առաջ, Ֆրանսացիք արդէն ունէին դպրոցներ և միաբանութիւններ Խարթումի մէջ։» — Ահա՛ ֆրանսական այս նորօրինակ մրցումէն գանգատիլ ուզեր է Բարիզի անգլ. դեսպանը։ Երջանի՜կ Սուտանցիք. Անգլիացիք և Գաղղիացիք հոգի կուտան ժամ առաջ զիրենք կրթելու։

ԲԱՆԱՄԱՅԻ Ջրանցին ընդհանուր տնօրէն Մ. Հիւդէն Ամերիկայի արտաքին գործոց նախարար Մ. Հէյի հետ վերջին տեսակցութեան միջոցին, առաջարկեր է Բանամայի Ջրանցը Մ. Նահանգաց ծախել 130 միլիոն տոլարի, հասկցնելով որ եթէ Ամերիկա մերժէ, ընկերութիւնը Ջրանցի շինութիւնը պիտի աւարտէ և օտար մարտանաւերու առջեւ բացուած պիտի հռչակէ, և գինները պիտի կոտրէ Նիքարակուայի Ջրանցին հետ մրցելով։ Այս խնդիր Մաքինլի Նախագահին հաղորդուեցաւ որ կարճ ունկնդրութեամբ մը հասկցուց Մ. Հիւդէնի թէ կ՚մերժէր թէ՛ իր սակարկութիւնն եւ թէ սպառնալիքը։ Քոլոմպիոյ Խորհրդարանը մերժած է Բանամայի Ընկերութեան առաջարկութիւնն, որով վեց տարուան նոր պայմանաժամ մը կ՚ուզէր Ջրանցն աւարտելու համար։

ՀԵՌԱԳՐԵՐ

ԼՈՆՏՈՆ, 8 Դեկտ. — Գաղթային գործոց նախարար Մր. Չէմպըլէյն ճառ մ՚արտասանելով ըսաւ թէ Ֆրանսայի մտերիմ բարեկամութեան կ՚փափաքի, բայց, աւելցուց, «չենք ուզեր գնել իր բարեկամութիւնն այնպիսի զիջումներով որք փոխադարձ չըլլան»։ Գալով Չինաստանի, Մր. Չէմպըլէյն կ՚կարծէ թէ ո և է անյաղթելի արգելք չկայ Ռուսիոյ հետ համաձայնութեան գալու համար։ Կ՚յուսայ աւելի սերտ համաձայնութիւն մը Գերմանիոյ հետ։

ԲԱՐԻԶ. —Հաշտութեան յանձնաժողովը պատրաստեց հաշտութեան դաշնագրին ամբողջացուցիչ մասն, որ յիշատակութիւն չըներ Քուպայի պարտքին, ոչ ալ Միացեալ Նահանգաց կողմէ Քարոլեանց գնման։ Փիլիպպեանց թողման համար 20 միլիոն տոլար կ՚սահմանէ։

—Ցանձնաժողովը վերջնականապէս ընդունեց որ սպանիական վաճառքներն ամերիկեան վաճառքներուն պէս նոյն պայմաններով մտնեն Փիլիպպեանց նաւահանգիստներուն մէջ մինչեւ տասն տարի։ Իսկ Քուպայի և Բորդօ-Րիքոյի սպանիական ներածմանց ո և է առանձնաշնորհում տալ զլացաւ, և որոշեց Քարոլեան կղզի մը Թողուլ Միաց. Նահանգաց։ Դաշնադրութիւնը պիտի ստորագրուի վաղը կամ այսօր, ՇՐ.։

ՊԵՐԼԻՆ.—Վիլհէլմ կայսր Պերլինի պապական նուիրակ Հայր Նեօպէքրի պարգեւեց Գեթսեմանիի պարտէզին ձիթենիներէն շինուած վարդարան [համրիչ] մը, զոր այս նպատակաւ իրեն հետ բերած էր Երուսաղէմէ։

ԲԱՐԻԶ, 9 Դեկտ.— Սպանիոյ ու Ամերիկայի Խորհրդարանք կնքուած հաշտութեան դաշնագիրը 6 ամսուան մէջ պիտի վաւերացնեն։

ԼՈՆՏՈՆ.— Ճաբոն կ՚աշխատի 10 միլիոն անգլ. ոսկւոյ նոր փոխառութիւն մը կնքելու։

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐ

ԲԱՐԻԶ, 9 Դեկտ.— Կառավարութիւնն արտօնեց զՄ. Տըմանժ, Տրէյֆիւսի ղրկելու իր պաշտպանութեան օգտակար քանի մը թուղթեր։

—Անգլ. դեսպան Սըր Է. Մոնսըն, ֆրանս. մամլոյ բուռն քննադատութեանց առջեւ, զեկոյց մ՚ուղղեց լրագրաց, որով կ՚յայտարարէ թէ իր միտքը լաւ հասկցուած չէ, կամ թէ ինք բաւական յստակօրէն բացատրած չէ։ Ֆրանսայի գործերուն միջամտելու միտք ունեցած չէ, այլ միայն ուզած է իր ցաւն յայտնել այն միտումներու դէմ, որք կ՚արգիլէին սիրալիր համաձայնութիւն մը Ֆրանսայի և Անգլիոյ միջեւ։

—Ֆրանս. մամուլը, Մր. Չէմպըլէնի ճառին վրայ խօսելով, կ՚հաստատէ թէ վերջին միջադէպերէն ի վեր, անգլ. պետական մարդիկ ոչ մէկ առիթ կ՚փախցնեն փափաք յայտնելու թէ Անգլիա սիրալիր համաձայնութիւն մը կ՚ուզէ Ֆրանսայի հետ։ Առաջին առթիւ Ֆրանսա պիտի կրնայ գնահատել այս զգացումներու անկեղծութեան աստիճանը։ Լրագիրք մատնանիշ կ՚ընեն այն հատուածն, որոյ մէջ Մր. Չէմպըլէյն կ՚ըսէր թէ Անգլիոյ և Ռուսիոյ միջեւ համաձայնութիւն մը անհրաժեշտ է Չինու գործերու մասին, և թէ այս համաձայնութիւն անյաղթելի դժուարութեանց չի բախիր։

ՊԵԼԿՐԱՏ.— Սէրպական նախարար Մ. Բորովիչ հրաժարեցաւ և անոր յաջորդեց Մ. Վուքատին Բէդրովիչ։

ԲԱՐԻԶ.— Նիւ-Եորքի հեռագրական լուրերը նոր անկում կ՚ծանուցանեն ցորենի գնոյն վրայ. վերջին գինն էր 70,12, առջի օրը 72,12 էր։

ՍԵՂԱՆԱՒՈՐԱԿԱՆ

ՍԱԿԱՐԱՆ ՂԱԼԱԹԻՈՅ

Վերջացող շաբթուս մէջ, անցեալ շաբթուան պէս ոգեւորուած գործառնութիւններ և բարձրացումներ չեղան գիներուն վրայ թէև, բայց անկում ալ չեղաւ. ընդհակառակն ամուր բռնուեցան և կ՚բռնուին՝ մանաւանդ Օսմ. արժէթուղթները։ Եթէ երէկ և այսօր նոր բարձրացում մը չերեւիր գիներուն վրայ, պատճառն յառաջիկայ շաբթուան ըլլալիք ըէթօրն է, որ երկու անգամ է 55-60էն պակաս չըլլար, և որ 2 փր. տարբերութիւն ըսել է։

—Այսօր ալ երէկուան պէս, Թոյլ գործառնութիւններ միայն կ՚ըլլան Ղալաթիոյ Սակարանին մէջ։

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. Քոնս. Մէճի Դ.	Օ. Ո.	25 07½
Ամէնէն բարձր գին	»	25 10
Ամէնէն վար գին	»	25 07
Րումէլիի Երկաթուղի	փր.	111 5/8
Ամէնէն բարձր գին	»	112 1/8
Ամէնէն վար գին	»	111 5/8

ԲԱՑՈՒՄ 28 Նոյմ.

Օսմ. Քոնս. Մէճի Դ.	Օ. Ո.	25 06
Րումէլիի Երկաթուղի	փր.	111 3/4
Թիւթիւն Ժէնէրալ Օթթոմ.	Օ. Ո	9 27
Երկրագործական Պանքա	»	8 30
Սօս. Օթ. Շանժ է Վալ.	Ա. Ո.	3 06
Օսմ. Ապահովագր. Ընկ.	Օ. Ո	4 07
Թրամուէյ բաժնեթ.	ղրշ.	750 —
» ժուիսանս	»	255 —
» պարտաթ.	»	491 —
Տէրքոսի Ջուրի Ընկ.	»	237 —
Քարափ Կ. Պոլսոյ	»	455 —

ՍԹԻԼԱՆՑ

Քոնսոլիտէ մէկ օրուան	Օ. Ո.	— 75
» ութ օրուան		2 25

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ

20 ֆրանքնոց	ղրշ.	87 20
Անգլիական ոսկի	»	110 10
Բօլ Էմբէրիալ	»	90 15
Քրիմից	»	51 05
Մէճիտիէ արծաթ	»	108 —
Մէթալիք	»	96 20
Րուպլ Թղթադրամ	Օ. Ո.	8 56

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս	ղրշ.	109 25
Բարիզ 3 »	փր.	23 03¾
Ֆիորին մանտա	»	10 92½

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՔ

ԼՈՆՏՈՆ, 9 Դեկտ.

Օսմ. Քոնս. Մէճի Բ.	Ա. Ո.	47 75
» » » Գ.	»	27 —
» » » Դ. բաց.	»	22 75
» » » Դ. գոց.	»	22 75
Փոխառութիւն Գասսայա	»	82 50
» Օսմ. 3½ %	»	99 —
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	12 12
Այտընի երկաթուղի	»	11 50
Եգիպտական միացեալ	»	106 50
Անգլ. Քոնսոլիտէ	»	110 56
Հելլենական 5 %	»	41 50
Մօնօբոլ Հելլենական 4 %	»	47 —
Ռանթ » 4 %	»	33 50
Պուլկ. Փոխառ. 6 % 1888	»	97 —
» Նոր » 6 % 1892	»	97 50
Փոխան. Բարիզի վրայ	»	25 53¾
Դրամագեղչ	»	4 —

ՊԵՐԼԻՆ, 9 Դեկտ.

Օսմ. փոխառութիւն 1888	մարք	98 30
Րումէլիի Երկաթուղի	»	112 50
Անատ. Երկ. պարտաթուղթ	»	97 60
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20 25

ԲԱՐԻԶ, 9 Դեկտ.

Օսմ. Քոնս. Մէճի Դ. բաց.	ղրշ.	23 —
» » » Դ. գոց.	»	23 —
» » » Բ.	»	48 45
» » » Գ.	»	27 32
Օսմանիյէ	»	401 —
Րումէլիի Երկաթուղի	փր.	113 50
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	556 —
Ֆրանս. Ռանթ 3 %	»	102 77
Քրէտի Լիօնէ	»	864 —
Պանք տը Բարի	»	948 —
Սուէզի բաժնեթուղթ	»	3660 —
Իտալական Ռանթ	»	95 27
Սպանիական արտաքին	Ա. Ո.	42 —
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25 31½
Դրամագեղչ	»	3 —

ՎԻԷՆՆԱ, 9 Դեկտ.

Փոխան. Բարիզի վրայ	Ֆիօր.	47 75
» Լոնտոնի վրայ	»	120 75
Րումէլիի Երկաթուղի	»	58 70
Օսմ. Ռէժի	»	— —

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԴԷՄ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՐԹԸ ՊՐԻԹԻՇ ԷՆՏ ՄԵՐՔԸՆԹԱՅԼ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 13,558,989
ՀԱՍՈՅԹ 1897 ՏԱՐԻՈՅ 2,927,988

ՆՈՐԹՀԸՐՆ ԷՇՈՒՐԸՆՍ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 5,125,558
ՀԱՍՈՅԹ 1897 ՏԱՐԻՈՅ 1,095,873

Ընկերութիւնքս իրենց Կ. Պոլսոյ միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ կ'ստանձնեն ամէն կարգի ապահովագրութիւններ ընդդէմ Հրդեհի, աւելի օգտակար եւ աւելի դիւրագին սակերով քան ուրիշ ամէն ընկերութեանց սակերը, բաղդատաբար այն չափազանց ապահովութեան զոր կ'ընծայեն իրենց դրամագլխոց մեծութեամբ եւ իրենց պահեստի մթերեալ գումարներուն առատութեամբ։—Նաեւ երբ ստացոյց իրենց հաստատութեան, միայն Հրդեհի ճիւղին համար մինչեւ ցարդ տուած վնասնին 31,000,000 Անգլ. Ոսկին կ'անցնի։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

«ՄԱՐԻԹԱՅՄ»

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 500,000   ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 110,000

Ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ շոգենաւուց եւ առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն եւ դրամածրարները խիստ օգտակար պայմանաւ։ Գնոց եւ այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուզողք կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Մէհմէտ Ալի փաշա խան գետնայարկ Թիւ 21 եւ 22 կր. սենեակներն, առ ԳԱՌՆԻԿ Ց. ՍԵՐՈՒԲԵԱՆ Գործակալ Կ. Պոլսոյ վերոյիշեալ երեք Ընկերութեանց։

ՔԱՄԱՆԵՐՈՎ ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ
ՍՈՖԻԱ ՔԱՂԱՔԻ

Հրատարակուած
Պուլկարիոյ իշխանապետութենէն

Ամէնէն բարձր պարգեւն ամէնէն յաջող պարագային 500,000 Ֆր. (Ոսկեդրամ)։

Յուցակ 25,000 շահողներու.

Ամէնէն բարձր պարգեւն 500,000 Ֆր. (Ոսկեդր.)։

Շահողներն հետեւեալ կերպով դասաւորուած են.

			Ոսկեդրամ
1	Բաժին	Ֆր.	300,000
1	»	»	200,000
1	»	»	100,000
2	»	»	50,000
1	»	»	45,000
1	»	»	40,000
1	»	»	35,000
2	»	»	30,000
2	»	»	15,000
4	»	»	10,000
8	»	»	5,000
33	»	»	3,000
64	»	»	2,000
6	»	»	1,500
112	»	»	1,000
4	»	»	570
123	»	»	500
25	»	»	300
10	»	»	200
17,680	»	»	144
1,980	»	»	125
4,940	»	»	95—60—30
25,000	Բաժին	Գումար	4,526,000

Որք պիտի քաշուին վեց քլասով։

Սոֆիա քաղաքին քլասով Ա. վիճակահանութիւնը, Պուլկարիոյ իշխանապետութենէն երաշխաւորուած, քիչ ատենէն պիտի սկսի։ Թիւ բուն տոմսակաց 50,000, շահող 25,000։ Տոմսակաց կէսը շահող։ Շահերու ահագին գումար։ Ամէնէն բարձր պարգեւը ԿԷՍ ՄԻԼԻՈՆ։

Անմիջական խնդրանքներու վրայ տոմսակները պիտի ղրկուին ամբողջ վճարումներով կամ մասնավճարներով, հետեւեալ բուն գներով.

Ամբողջ տոմսակ Ա. կարգ		10	Ֆր.	Ոսկդ.
Կէս	»	»	5	»	»
Քառորդ	»	»	2.50	»	»
Մէկ 8րդ	»	»	1.25	»	»

Շահող թիւերու ցանկը վիճակահանութենէ անմիջապէս վերջ պիտի ղրկուին յաճախորդներուն։ Պաշտօնական յատակագծերն ձրիաբար կ'ղրկուին։ Վիճակահանութիւնները պիտի կատարուին հրապարակաւ. Կառավարութեան յանձնաժողովի մը վերին հսկողութեան ներքեւ։ Ա. Քլասի առաջին վիճակահանութիւնը տեղի պիտի ունենայ ամէնէն ուշ մինչեւ Դեկտ. 10/22, ուստի պէտք է ապսպրանքներն ընել առ առաւելն մինչեւ Դեկտ. 10/22, մեր հասցէին. ՊՈՒԼԿԱՐԱԿԱՆ ԱՐԺԵԹՂԹՈՑ ՊԱՆՔԱ, ՇԹԷՅՆ. ՍՈՖԻԱ վիճակահանութեան հաւաքիչ։

ՕՐԻՆԱԿ ԱՊՍՊՐԱՆԱՑ

Պուլկարական արժեթղթոց Պանքա, Շթէյն, Սոֆիա.

Հաճեցէք ինծ ուղարկել . . . տոմսակ Պուլկար վիճակահանութեան առաջին քլասէն, ինչպէս նաեւ պաշտօնական յատակագիծը։ Պանքաի տոմսակներու փոխարէն ներփակեալ կ'ուղարկեմ (Թղթադրամ) կամ մանտաբոսթ։

Ա. Քլասի քառորդ տոմսակ		2.50	Ֆ.	Ոս.
»	կէս	»	5	» »
»	Ամբողջ	»	10	» »

Հասցէ) անուն, մականուն.
) բնակութիւն

Ապսպրանաց օրինակը ձրի. 6—5

ՎԵՐՆՈՏՈՒԹԻՒՆ

Վերնոտութիւնը (ռուս) այս ասուկալի ախտ երկար ժամանակ անբուժելի կ'կարծուէր, բայց գիտական յառաջդիմութեանց շնորհիւ ամենայն դիւրութեամբ կ'բժշկուի։ ՏՐԱԺԷ ԺԷԼԻՆՕ դեղն, եւրոպական առաջնակարգ բժիշկներու ձեռքով հազարաւոր վերնոտներու վրայ փորձուած է եւ հրաշալի արդիւնք արտադրած. Եւրոպայի ամէն հիւանդանոցներուն մէջ վերնոտութիւնը հիմա այսպէս բուժելու համար ՏՐԱԺԷ ԺԷԼԻՆՕ միայն կը գործածեն։ Բաց ի վերնոտութենէ, կը բուժէ արգանդախեղդը (Իսթէրի), ջղային հիւանդութիւններն ևն. ևն. կը ծախուի Կ. Պոլսոյ եւ գաւառներու դեղարանաց մէջ։ 26—2

ՖՐԷՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ ԵՒ ԸՆԿ.
ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվըրփուլ և Ամերիկայի միջեւ բանող շոգենաւեր

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Վիքդորիան	10500	Ֆլավիան	3500
Ասմէնիան	10500	Էճիբշիան	3500
Քէսդրիան	10500	Բըրմիըն	3000
Լանքասդրիան	9000	Ալճէրիան	2500
Ֆիլատէլֆիա	9000	Արապիան	3500
Գոլոմպիան	8000	Աթէնիան	2500
Ճորճիան	8000	Անատոլիան	2500
Գոսդանիան	8000	Ալգոնքին	2500
Ֆրիճիանեան	8000	Լէսպիան	2000
Ֆոլլէնիան	3700	Մինհօ	900
Վավօնիան	3700	Օբօրդօ	800
Ֆլորինիան	3700	Լիպսոն	800
Ծանդիան	3500		

Ապրանքի տէրերէն կ'խնդրուի իրենց ապրանքն այլուր փոխադրելու համար Ղալաթիոյ մաքսատունէն հանելու համար իրենց հրամանքը գրել շոգենաւուն ժամանումէն 24 ժամ առաջ։

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել առ ԷՏՎԱՐ ԼԱՖՕՆՏԷՆ Մէհմէտ Ալի փաշա խան, Թիւ 1 Ղալաթիա

ԷՔԻԹԱՊԼ
ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳԱՑ
ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԸՆԴՀ. ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ Ի ՖՐԱՆՍԱ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ՇԷՆՔԻՆ ՄԷՋ
ԹԻՒ 36 ԵՒ 36 կէս ԱՎԸՆԻՒ ՏԸ Լ'ՕՊԷՐԱ, ՓԱՐԻԶ

	Ֆր.
Երաշխաւորութեան դրամագլուխ (ապահովագրեալներու բացարձակ սեփականութիւնը)	1 ՄԻԼԻԱՐ 227,658,000
Պահեստներու աւելցուածն օրինական պարտականութեանց վրայ (ապահովագրեալներու բացարձակ սեփականութիւն։ Աշխարհի վրայ ոչ մէկ կենաց ընկերութիւն այս տարիքն մեծաքանակ յաւելուածական գումար ունի)։	261,950,000
1897 ին կնքուած նոր ապահովագրութեանց գումարը	813,454,000
Ամբողջ հասոյթ 1897 ի	251,735,000
Ապահովագրեալներու վճարեալ 1897 ին	109,387,000
Հիմնուելէն ի վեր ապահովագրեալներու վճարեալ	1 ՄԻԼԻԱՐ 425,567,000

Հարկ է հաստատել թէ ԷՔԻԹԱՊԼ 1897ին՝ բաղդատմամբ 1896ին՝ ունեցած է
Յաւելուած մը 37,657,476.05 Ֆր.ի յաւելուածին. պահեստին վրայ.) Ոչ մէկ Ընկ. այս
» 104,184,504.80 » ամբողջ գոյից վրայ) չափ յաւելուած-
» 151,654,140.95 » Նոր ապահովագրութեանց) ներ ունեցած է։

ԷՔԻԹԱՊԼ իր սակերը չէ աւելցուցած ամերիկեան ուրիշ ընկերութեանց պէս. ուստի և յիշեալ ընկերութեանց բաղդատմամբ՝ ԷՔԻԹԱՊԼԻ գիները տարիքի եւ տեսակի համեմատ մէկ եւ երկու տարեվճարի խնայողութիւն մը ցոյց կուտան։

Ներկայացուցիչ ի Կ. Պոլիս Տ. ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ Պոլիս Պահճէ-Գաբու Անմիաստ խան Թիւ 20—21—22։

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ
ԱՍԵՂՆԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ԱՊՐԱՆԱՑ
ՇԱԼՃԵԱՆ ԵՒ ԹԱՎՇԱՆԵԱՆ

Կ. ՊՈԼԻՍ, ԷՍԿԻ ԶԱՊԹԻԷ ՃԱՏՏԷՍԻ ԹԻՒ 63, ԻԶՄԻՏ ՕԹԷԼԻՆ ԴԻՄԱՑ

Այս վաճառատուն, որ եւրոպական առաջնակարգ գործարաններէ պարբերաբար կ'ստանայ ամէն տեսակ ասեղնագործի եւ ձեռագործի վերաբերեալ նիւթեր, ընտիր ապրանքներու ճոխ մթերք մ'ունի. ինչպէս աթլազ, գատիֆէ, բիւլիւշ, գորտօնէ էպրիշիմ. Այճէրիայի և Ֆլօշ մետաքս, շինիլ, սըրմա, կլապտան, ծամի և ուրիշ ամէն տեսակ քանավաներ. գործի և բարձի համար նոր մօտէլներ, թաւշեայ և մետաքսեայ քօրտօններ ևլն։

Աթլազի և թաւիշի վրայ բանուած ճաշակաւոր նիւթերու ճոխ հաւաքածոյ մը միշտ պատրաստ կը գտնուի, ինչպէս բարձեր, մուճակներ, լուսանկարի շրջանակներ, քանվա գործեր ևլն։

Օժիտի համար յանձնարարուած ձեռագործներ, ճաշակաւոր կերպով կ'պատրաստուին։

Կ. Պոլսոյ և գաւառաց Պատ. յաճախորդներ ինչպէս նաեւ դպրոցական հաստատութիւններ, որք այս վաճառատունէն մեծ կամ փոքր քանակութեամբ գնումներ ընել կը փափաքին, կ'ստարելապէս գոհ պիտի մնան ապրանքներու ազնուութենէն և գներու չափաւորութենէն։ Ասեղնագործի արհեստագէտ օրիորդ մը պատրաստ կը գտնուի միշտ վաճառատան մէջ։ 100—18

NOUVEAUTÉS
PARISIENNES

ՆՈՐԱՁԵՒՈՒԹԻՒՆՔ ՓԱՐԻԶԻ
ԳԱԼՖՕՓՈՒԼՕ ԵՂԲԱՐՔ
345 ՄԵԾ ՊՈՂՈՏԱՅ ՓԵՐԱՅԻ 345

ԺԱՄԱՆՈՒՄ ՆՈՐ ԱՊՐԱՆԱՑ

Ձմրան եղանակին ամէնէն գեղեցիկ նորաձեւութիւնները, շատ աժան գնով։ Սավորական և նոր հարսերու շրջազգեստի մետաքսեղէնք, չափաւոր գներով։ Բրդէ կերպասներ՝ պարզ եւ ծաղիկներով, նորաձեւք եղանակին, շատ վար գներով։ Փարիզեան պատրաստ հանդերձեղէնք, գեղեցիկ և վայելուչ ձեւով, գերազանց բոլոր միւս վաճառատանց ծախածներէն, եւ որք կ'ծախուին շատ շահաւոր գներով։ Իր գնումները շատ աժան ընել ուզող հասարակութեան փափաքանաց գոհացում տալու համար, Գալֆօփուլօ եղբարք իրենց ապրանաց շատ աժան գներ որոշած են։ Տիկնայք հոն պիտի կրնան գտնել, օրինակն ուրիշ վաճառատան մէջ չտեսնուած, աժան գեղեցիկ ապրանաց առատ մթերք։

ՎԵՐՋԻՆ ԳԻՆ 20—10

ՍԻՆԿԷՐ
ՀԱՅԹԱՅԹԻՉ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ՊԱԼԱՏԱՆ
Ժ. ՆԱՅՑԼԻՆԿԷՐ

Սինկէրի կարի մեքենաներ, զուտ անգլ. պղպատեայ ազնուութեամբ այնքան գնահատուած ն որ աշխարհիս ամէն կողմը տարածուած են, և բոլոր ընտանիքները, դերձակներն ու կօշկակարներն լոկ Սինկէրի մեքենայ սկսած են գործածել. Սինկէրի Ընկերութիւնն ցարդ 400 է աւելի պատուոյ վկայական և շքադրամ ստացած է բոլոր ցուցահանդէսներու մէջ։

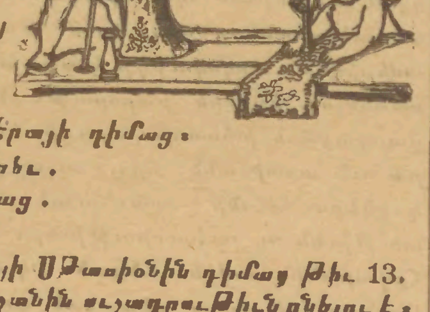

Արեւելքի մէջ Սինկէրի մեքենաներուն միակ Ներկայացուցիչն է Մ. Ժ. Նայցլինկեր, որ բովանդակ Թուրքիոյ մէջ մասնաճիւղեր հաստատած է։

Սինկէրի մեքենաները կ'վաճառուին՝
Բերա, Շիշլի ճամբայ, Ղալաթա Սէրայի դիմաց.
Ղալաթա) Սինկէր խան, Թիւնէլին ետեւ.
) Թրամվայի կայարանին դիմաց.
Ստամպօլ) Սուլթան Համամ Թիւ 2.
) Սուլթան Պայազիտ Թրամվէյի Սթասիոնին դիմաց Թիւ 13.
Կեղծիքներն զգուշանալու համար վերինչանին ուշադրութիւն ընելու է։

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ
ՏԱՐԵՑՈՅՑ
1899 ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ

ԳԻՆ 6 ՂՐՈՒՇ

Կեդրոնատեղին է, Էսկի Զապթիէ Ճատտէսի, Թիւ 61, Նշան Կ. Պէրպէրեանի տպարանը։

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Տարեկան 7 մէճտ. 6 ամս. 3½. 3 ամս. 2 Մ. Կ. Պոլսոյ համար 3 ամս. 36 ղրշ։ Արտասահման 40 Ֆր. 6ամս 20, 3ամս. 10։ Թղթատարի ծախք մեր վրայ, բաց ի Բոսթ Լոքալէ։

Իւրիմաց Թերթին կ'ստորագրէ մի միայն
ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆՆ
Եւ որ կ'ուղղուին ամէն գրութիւնք

Խմբագրութեան ուղղուած նամակ և այլ ... ետ չին դարձուիր։

ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ՝ ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ» ՕՐԱԳՐՈՅ
Գ. Պոլիս, Նօ 23, 25, Պապը Ալի ճատտէսի

ԹԵՐԹՕՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի (95)

ՔԱՍԻՄ

ՎՐԷԺԽՆԴԻՐԸ

ՎԷՊ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԷ

—Ուրեմն տեղ մը նստինք, յարեց Էթիէն, շատ յոգնած կ'զգամ զիս. կերեւի թէ գինին բնաւ ազդեցութիւն չըրաւ ձեր վրայ. իմ ծունգերս կ'դողան։

—Ինչպէս, գոչեց Կարապետ, ես ալ բնաւ ոտքի վրայ կենալու կարողութիւն չունիմ։

Եւ երեքը մէկէն վեց հոգինոց սիրուն քէօշկի մը մէջ մտան, որոցմով զարդարուած էր գրեթէ ամբողջ պարտէզը։

Պարերը չէին սկսած դեռ եւ պարասրահն որ պարտէզին մէջ կառուցուած շքեղ շէնք մ'էր, պարասէրներուն երկսեռ բազմութեամբ լեփլեցուն, հիանալի տեսարան մը կ'ընծայէր իր ոգեւորուած եռեւեփով։ Անհամբերութիւնը մեծ էր հոն խռնուած բազմութեան վրայ. ոմանք իրենց դամաները թեւն առած և ոմանք ալ դեռ դամաի ընտրութիւն չըրած, անընդհատ կ'երթեւեկէին ընդարձակ պարասրահին մէջ, վերէն վար, վարէն վեր ճեմելով և սրտատրոփ պարի հրաւէրին սպասելով։

Պարասրահին մէջ ոչ ոք զիրար կը ճանչնար. ոչ ընդունելութիւն, ոչ ներկայացում և ոչ ալ ուրիշ ո և է անհրաժեշտ ձեւակերպութիւն։ Ցածախ ակնարկ մը, ժպիտ մը, կամ զոյգ մը խօսք կ'բաւէր Պալ Պիւլիէի մէջ խռնուած կիներէն մէկին պարակցութիւնն ընդունելու։ Ո՞վ էր, ո՞ր ընտանեաց կ'պատկանէր, ի՞նչ բարքի տէր էր, պարահանդէսի երկսեռ գրօսամոլներէն եւ ոչ մէկին միտքէն կ'անցնէր, ընկերոջը նկատմամբ այսպիսի հարցում մը ուղղել։ Բաւական էր որ իրարու համակրէին, անմիջապէս համաձայնութիւնը կ'գոյանար և անկէց վերջ կարելի եղածին չափ աղէկ զուարճանալու վրայ միայն կ'խորհէին։

Բայց հանդիսականներուն վերջը չէր եկած դեռ եւ շարունակ նոր յաճախորդներով ու մանաւանդ յաճախորդուհիներով կ'խտանար Պալ Պիւլիէի գրօսարանը։

Էթիէն երկու ընկերներուն լռութիւնը տեսնելով,

—Նարե՞կ կ'ուզէք թէ սաղմոս, հարցուց լուրջ ձեւով մը։

—Ի՞նչ ըսել է պատասխանեց Վահրամ։

—Ապաշխարելու չեկա՞նք հոս, ըսաւ սրիկան, հիմա կ'հարցնեմ որ երկու աղօթագիրքերէն ո՞րը կ'նախընտրէք։

—Ես այս տեղի սովորոյթներուն անտեղեակ եմ, յարեց Վահրամ, դուք տեղացի կ'սեպուիք, պէտք է որ կարգադրութիւններն ինքնին ընէք։

—Կ'ուզէ՞ք ուրեմն պարել։

—Ինչո՞ւ չէ, ի՞նչ ընելու եկանք հոս.... բայց սա կինն, հարցուց Վահրամ, ամբողջ ուշադրութիւնն երկայնահասակ, սիրուն կնոջ մը դարձնելով որ պարասրահին մէջ կ'շեգերէր, գուցէ պարակից մը գտնելու յառուկ նպատակով։

Կարապետ և Էթիէն անմիջապէս Վահրամի մատնանիշ ըրած կնոջ նայեցան և Բժշկական ուսանողը քթին տակէն խնդալով,

—Օ՜օ՜, այդ կի՞նը, Բարիզի գիշերուան թագուհին է, ըսաւ, կարեւորութիւն տալու ձեւով մը։

—Բարիզի գիշերուան թագուհի՞ն, կրկնեց Վահրամ աչքերը խոշոր խոշոր բանալով, ի՞նչ ըսել է այդ։

—Այն ըսել է որ, Բարիզի ամէնէն գեղեցիկ կինն է այն և բարձրագոյն ընկերութիւններէն երբ յափրանայ, բերանփոխի համար երբեմն հասարակաց գրօսարաններն ալ կ'այցելէ։ Սակայն ես կ'ճանչնամ զինքն և նոյն իսկ ներկայացուած ալ եմ իրեն, շատ տարօրինակ, տըբիւթէօ մէկն է, խելքին փչածը կ'ընէ և նկատում ըսած բանը չգիտեր, վերջին ծայր սիրահար էնուութեան, հոգին կուտայ նոր բաներու աղջեւ, մինչեւ իսկ այնպէս կը կարծեմ որ եթէ շնորհքով առաջարկ մ'ըլլայ, աւելուքցի երիտասարդի մը հետ պարած ըլլալու հրապոյրն եւս վայելած ըլլալու համար, գուցէ ձեր պարընկերութիւնն ընդունի։

—Ո՛հ ի՞նչ քաղցր համոյք պիտի պատճառէ ինծ, այդ սիրուն կնոջ հետ պարել, գոչեց Վահրամ ճառագայթելով։ Էթիէն ի՞նչ կ'ընես ըրէ սա գործն յաջողցուր։

—Թէեւ չեմ կրնար երաշխաւորել ըսաւ Բժշկական ուսանողը, բայց կաշխատիմ։

—Մի յոգնիք Մ. Էթիէն ընդմիջեց Կարապետ, չոր արտասանութեամբ մը. եթէ Վահրամ պէյ անպատճառ պարել կ'փափաքի, հասարակ աղջկան մը հետ թող պարէ, ի՞նչ հարկ գիշերային թագուհիի մը հետապնդելու։

—Բայց ինչո՞ւ հարցուց Վահրամ նեղսրտութեամբ եւ միեւնոյն ատեն զարմանալով նախկին ընկերակցին ընդդիմութեանը վրայ։

—Անոր համար որ յարեց Կարապետ, չեմ ուզեր այդչափ ծանր արժէք ունեցող կնոջ մը ճիրաններուն յանձնել զձեզ, աղջիկ չա՛ռ, տես հազարներով կ'վխտան չորս կողմդ, անոնց մէկին հետ պարէ։

Էթիէնի շատ ծանր աղդեց Կարապետին այս ընդդիմութիւնը, սրիկան արդէն իսկ կռահած էր Վահրամի նախկին ընկերակցին հետեւելիք ուղղութիւնն եւ հիմա, անոր այսպէս անիւին առջեւ քար գլտորելը տեսնելով թէեւ ծայր աստիճան զայրացաւ, սակայն նկատելով որ, գոյնը դուրս տալ, սուղի պիտի նստի իրեն։

—Ես ալ այն գաղափարէն եմ որ փոխանակ սաստիկ հռչակուած կնոջ մը հետ պարելու, աւելի աղէկ կ'ընէք եթէ հասարակ կին մը ձեզի դամա ընտրէք, ըսաւ կատարեալ համակերպութիւն կեղծելով։

—Ի՞նչու սակայն, կ'կրկնէր Վահրամ չկրնալով հրաժարիլ Բարիզի գիշերային թագուհւոյն հետ պարելու հաճոյքէն։

—Պատճառը մի հարցներ, ըսաւ Կարապետ. . . .

—Բայց ես քմահաճոյքի չեմ կրնար ծառայել, գոչեց Վահրամ յամառութեամբ, ինչ ալ որ ըլլայ կուզեմ անգամ մը պարել գիշ. . .

Եւ վէճն սկսաւ երկուքին միջեւ. Աբէթեան կ'պնդէր, անպատճառ կնոջ ներկայացուելու առաջարկին վրայ եւ Կարապետ կընդդիմաբանէր, առանց բացորոշ պատճառ մը ցուցնելու, իսկ Էթիէն հրճուանքներու ամէնէն մեծը կ'զգար, նկատելով որ այս առթիւ աւելի սուղ պիտի ծախէր Վահրամի, Բարիզի գիշերային թագուհին [որ ստորին տեսակէն կիսաշխարհիկ կին մ'էր] եթէ կարող ըլլար յաղթել, Կարապետի անհարկի միջամտութեան։

Վերջապէս պարերն սկսան եւ կինը որ վէճի առարկայ էր ընկերներու միջեւ, բոլորովին անտեղեակ իր շուրջ յարուցուած աղմուկին, ասպետ մը գտնելով պարասրահին մէջ, սկսաւ դառնալ անոր հետ։ Այս կերպով թէեւ խնդիրն իր բնական լուծումն ստացած էր, սակայն Վահրամ իր յեղյեղուկ բնաւորութեամբ չէր կրնար ինքզինք զսպել այն կնոջ հետ պարելու հրապոյրին դիմադրելու եւ շարունակ անոր վրայ էր աչքը։

Կարապետ՝ յաղթական ժպիտով մը,

—Տեսա՞ք ո՞րի հետ կ'պարէ Բարիզի գիշերային թագուհին, ըսաւ երգիծանքի դառն շեշտ մը դնելով արտասանութեանը մէջ։

—Ի՞նչ ընէ, պատասխանեց Վահրամ, պաշտպանի դեր առնելով կնոջ հանդէպ, տըբիւթէօ կին, հասարակաց պարահանդէսն եկեր է, խենթութիւն ընելու համար ի հարկէ։

—Քանի՛ հազար հատ կուզես սասնէ գիշերային թագուհի, գոչեց Կարապետ շարունակելով երգիծանքը, պուլվարին վրայ կ'վխտան։

—Ներեցէք, ըսաւ Էթիէն, զգալով որ Կարապետ ուղղակի զինք հարուածել կ'ուզէ, չեմ կարծեր որ այն կինը. . .

—Շիտակը ձեռքս չէ չզարմանալ, ընդմիջեց Կարապետ, երբ այս աստիճան միամտութիւն տեսնեմ ձեր վրայ. Դուք որ այսչափ կեանք տեսած էք Բարիզի մէջ, ի՞նչպէս կրնաք հաւատալ որ այս կինը պատուաւոր մէկն ըլլայ։

—Հիմա համաձայն ենք ձեզի հետ, պատասխանեց Էթիէն, կատաղութենէն ծիծաղ կեղծելով, արդարեւ շատ միամիտ ըլլալու է մարդ որ այս կարգի կին մը պատուաւոր կարծէ. սակայն պատիւն ալ իր աստիճաններն ունի անշուշտ, եւ այս կին Պուլվարի վրայ դեգերողներէն չէ։

—Ուրեմն անոնցմէ քիչ կ'տարբերի այնպէս չէ՞, չէշտեց Կարապետ քահ քահ խնդալով։

—Այդ սահմանն ալ քիչ է դեռ, կկնմաց նախկին ուսանողը։

Շար.